

FRØSAMLERNE

Frøliste forår 2025

INTRODUKTION

Velkommen til forårslisten 2025!

Al vores mad starter med vores kulturplanter. Så vigtigere kan det ikke blive! Igennem årtusinder har bønder udvalgt de bedste afgrøder til fortsat avl, og har taget nye arter i dyrkning. Plantesygdomme, ændret klima, folkevandringer og ændret kost har betydet et stærkt pres på de dyrkede arters genetiske sammensætning.

Såsåed har altid været guld – noget man gav videre fra generation til generation med stor respekt. Den kæde har været brudt i nogle hundrede år i vores del af verden, fordi såsåed er blevet handelsvarer. Noget man ”bare” køber.

Men der er i allerhøjeste grad brug for et bredt udvalg af egenskaber i vores kulturplanter! Med voldsomme klimaforandringer og et stort behov for at flytte vores kost i retning af mere plantebaseret mad, er der virkelig brug for at finde sorter, der kan levere.

Her kommer Frøsamlerne ind i billedet. Vi arbejder for at bevare den genetiske mangfoldighed ved at fremme dyrkning af vores frø ude i folks haver. Der er brug for at flere dyrker de anderledes sorter, og mange forskellige sorter; både for at bevare dem i dyrkning, for at se om de kan tilpasse sig de nye dyrkningsbetingelser og for at bedømme deres egenskaber i en forandret verden.

Denne frøliste er et vigtigt bidrag til at udbrede de gamle og anderledes sorter, så de ikke kun ligger passivt i en genbank, men bliver dyrket og brugt og udbredt ude i haverne. Alle frøene er dyrket i Frøsamlernes private haver og landbrug.

Du kan kontakte udbyderne og bestille frø mod en beskeden betaling, der dækker omkostningerne ved dette. Se afsnittet ”Hvordan bestiller jeg frø og planter fra listen” på de næste sider.

Der er også mulighed for at blive adoptant af en af vores adoptionssorter (det står ved sorten). Det betyder, at du forpligter dig til at blive ved med at dyrke og tage frø af sorten samt skrive med koordinatoren om dette. Se afsnittet ”Sådan adopterer du” på de næste sider.

Vi håber, at rigtig mange vil være med til at afprøve, dyrke, smage, fotografere og tage frø af disse spændende sorter. Det er de sorter, som ingen andre end Frøsamlerne passer på!

God fornøjelse og god dyrkningssæson

Læs de følgende sider inden du bestiller!

HVORDAN BESTILLER JEG FRØ OG PLANTER FRA LISTEN?

- 1** Find den ønskede plante i denne liste.
- 2** Noter **navnet** på sorten, frøsamlernummeret (**FS XXXX**) samt udbyders medlemsnummer.
- 3** Find udbyders kontaktoplysninger i listen ”**Udbydernes kontaktinformation 2025**” på hjemmesiden (”Find Frø/Medlemmernes Frølister 2025”).
- 4** Send en mail/SMS til udbyderen med disse oplysninger: Sortsnavn, FS-nummer, **samt din egen postadresse**.
- 5** I aftaler betalingsmåde - normalt MobilePay eller bankoverførsel - og du overfører pengene.
- 6** Vent tålmodigt på at frøene kommer. Udbyder skal have tid til at pakke, og der går normalt op til 5 hverdage før brevet når frem. Du kan imens se yderligere oplysninger (og tit også billeder) af sorten i databasen. Søg på sortsnavn eller FS-nummer.

**HUSK: jo hurtigere bestilling,
jo større sikkerhed for at få dine ønsker opfyldt!**

HVAD KOSTER DET AT FÅ TILSENDT FRØ?

Portoen er steget til 29 kr. for et brev op til 100 g.

Derfor stiger betalingen for at bestille frø hos hinanden til:

Første pose 37 kr. (29 kr. i porto + 8 kr. for kuvert og pakning).

Efterfølgende poser hos samme udbyder 20 kr.

Dette er på baggrund af, at der typisk går en del frø-poser på 100 g.

Brevene bliver sendt som almindelige breve med Post Nord.

Hvis det drejer sig om større portioner kan det bedre betale sig at sende dem som pakke med en af pakke-distributørerne.

Vegetativt materiale: 57 kr. (45 kr. i porto + 12 kr. for kasse og pakning). Sendes som pakke da det ofte skal frem hurtigt. Hvis det er større ting, der kræver særlig indpakning, **aftales prisen direkte med udbyder.**

For at forebygge tvivlsspørgsmålene: NEJ – vi kan ikke sende frø som DAO-brev selvom disse er billigere, da DAO-breve **kun** må indeholde papir, pap og plast (altså ikke frø) og ikke må være tykkere end 1 cm.

Så meget får du:

Du får som regel frø nok til, at du kan lave planter nok til at fortsætte sorten – og til at afprøve smagen. Mange, hvis det er fremmedbestøvere, færre hvis det er selvbestøvere. Men mængden vil selvfølgelig også afhænge af, hvor meget frø udbyderen har, og hvor mange bestillinger, de skal fordeles på.

**HUSK: at bruge Frøsamlerens accessionsnumre (FS0000)
- hver gang en sort udveksles!**

HVAD HVIS FRØENE IKKE SPIRER, ELLER PLANTERNE ER FORKERTE I FORHOLD TIL BESKRIVELSEN?

Det sker vi laver fejl. Det gælder alle. Men det er vigtigt, at vi er ærlige om det, og at vi får det at vide, når vi gør det. Ellers kan vi ikke rette fejlene. Så hvis du får frø, som ikke er ok, er det vigtigt, at du melder tilbage til den person, du har bestilt hos.

Men inden du gør det, bør du gå ind på Froesamlerne.dk, fanen "Find frø", og klikke på siden "Medlemmernes Frøliste". Der gør vi opmærksom på eventuelle fejl, og det kan være at der allerede er postet noget om problemet.

Hvis du har brug for hjælp, som udbyderen ikke kan yde, [kontakt foreningen](#). Også hvis du har opdaget en fejl i Frølisten.

Husk at tage mobilen med i haven - vi har brug for billeder af vores sorter, både til dokumentation og til vores database og frøliste!

**HUSK: Jo flere der dyrker en gammel sort,
jo mindre er den truet af udryddelse!**

FORKORTELSER og andre underlige tegn og ord

- (f) Betyder frø – sorten formidles som frø.
- (v) Betyder vegetativt formeret sort (knolde, løg, stiklinger).
- FS Betyder Frøsamlerne
- FS0000** Nummeret er med til at identificere vores sorter i databasen og på Frølisten, og mindske risikoen for sammenblanding af sorter med næsten identiske navne – men forskellige oprindelser og historier.
Vores database indeholder over 800 sorter og findes på Frøsamlernes hjemmeside:
<https://www.froesamlerne.dk/sortsdatabasen>
- Accession Betyder egentlig del af en samling (fx museum, bibliotek, genbank). Vi bruger udtrykket om en indsamlet plante og dens efterkommere, oprettet som en post i vores samling af sorter – i databasen.
- HDRA **Henry Doubleday Research Association**, det gamle navn på UKs førende økologisk haveorganisation, der nu hedder Garden Organic. Det oprindelige navn stammer fra deres mange medlemsforsøg indenfor økologisk havebrug.
- HSL **Heritage Seed Library**, den del af Garden Organic, der tager sig af plantegenetiske ressourcer. Dyrker og udsender frø af gamle sorter, fører database, adoptionsprogram m.m.
- NGB **Nordisk Genbank, nu NordGen**. Forkortelsen står foran deres accessionsnumre.
- PØ **Landsforeningen Praktisk Økologi** (se mere på www.oekologi.dk)
- SESAM **Vores svenske søsterorganisation.**
- SSE **Seed Savers Exchange**, den store amerikanske frøsamler-organisation. Koordinerer frøtilbud blandt mange tusinde medlemmer, fører dokumentation, demonstrationshave, database, frøbutik og online handelsafdeling. Nogle af deres sorter er af nordisk oprindelse, bragt til USA af indvandrere, og NordGen har arbejdet med repatriering af disse.
- VIR **Vavilov Research Institute**, den russiske genbank i Skt. Petersburg, hvorfra vi har repatrieret flere oprindeligt danske sorter – nogle indsamlet af russerne i 1920'erne, men forsvundet i DK og Norden..

Numre efter hver sort: Medlemsnummeret for den/de frøsamler/e, der udbyder sorten.

Du finder udbydernes navne, mail-adresser og i nogle tilfælde mobilnumre på hjemmesiden under ”**Find frø>Vores frø og frølistes>Medlemmernes frøliste**”, når du er logget ind.

**HUSK: Jo flere der dyrker en gammel sort,
jo mindre truet er den af udryddelse!**

SÅDAN ADOPTERER DU

Vi arbejder på at sikre vores sorter ved, at der mindst er 2 adoptanter for hver af de sorter, som Frøsamlerne har et særligt ansvar for (= vores „adoptionssorter“).

- 1** Find den plante, du har lyst til at prøve kræfter med.
- 2** Kontakt koordinatoren for sorten ([find koordinatorene](#) på vores hjemmeside) . Så vil vedkommende sende dig frø eller plantemateriale.
- 3** Husk at der følger forpligtelser med: Ikke kun at afprøve et ”adoptivbarn”, men også at holde dens koordinator informeret om resultatet. Og at melde til denne, hvis du ændrer email, telefon eller adresse – eller opgiver dyrkningen.

Du kan også prøve en sort for at se, om du kan li’ den – og derefter kontakte en koordinator for at blive adoptant.

Som adoptant skal du dyrke sorten til eget brug, tage frø af den, og dyrke den igen. Du er ikke forpligtet til at tilbyde frø på Frølisten, bortset fra nogle sorter, hvor vi er afhængige af adoptanterne for at kunne tilbyde frø til andre. Tal med koordinatoren om det.

Det er vigtigt, at du fortæller koordinatoren, hvis du stopper dyrkningen, så han/hun kan finde en afløser og på den måde sikre sorten. Det gælder også, hvis du alligevel ikke kommer i gang med at dyrke, eller hvis du ikke er glad for sorten. Det er jo svært at passe et „plejebarn“, man ikke selv kan li’.

Koordinatoren for den pågældende plantegruppe vil ofte henvende sig ca. en gang om året for at høre, hvordan det går. Det er vigtigt for os at vide, om vores „back-up“ fungerer, og om der er frø nok til nye adoptanter.

Men du er også velkommen til selv at ringe/maile for at prale med dine resultater.

**Prøv noget nyt
Adoptér en plante**

Indholdsfortegnelse

Introduktion	side	2
Hvordan bestiller jeg frø og planter fra listen?	side	3
Hvad betaler vi for ekspedition af frø?	side	4
Hvad hvis frøene ikke spirer, eller planterne er forkerte i forhold til beskrivelsen?	side	5
Forkortelser og andre underlige tegn og ord	side	6
Sådan adopterer du	side	7
Agurk, Græskar og Melon	side	9
Agurk, Melon, Squash og Græskar, Agurkeslægtninge		
Bladgrønt	side	11
Amarant, Bladbede, Havemælde, Havesalat, Cikorie, endivie og mælkebøtte, Sareptasennep, Vårsalat		
Tomater m.m.	side	15
Tomater, Peberfrugt/Paprika/Chili, Aubergine, Blærebæger og Natskyggefamilie i øvrigt.		
Kål	side	29
Sibirisk kål, Hovedkål, Grønkål & Bladkål, Rosenkål		
Rodfrugter	side	31
Beder, Rødbeder, Gulerod, Pastinak, Selleri, Havrerod og Haveskorzoner, Majroe, Turnips		
Løg	side	34
Kepaløg, skalotteløg og etageløg, Hvidløg, Porre og porreløg, Øvrige.		
Bælgfrugter	side	35
Havebønner, Haveærter, Andre bælgfrugter		
Efterafgrødeplanter	side	46
Korn	side	47
Boghvede, Byg, Havre, Hvede og beslægtede, Hør, Rug, Majs		
Bærbuske	side	48
Frugttræer	side	49
Figen		
Medicin-, duft og farveplanter	side	49
Krydderurter	side	50
Karse, Havekarse og Vinterkarse, Krydderløg, Persille, Sennep, øvrige krydderurter		
Spiselige blomster	side	55
Prydplanter	side	58
Blomsterløg, Sommerblomster, Stauder		
Vilde planter	side	62
Potteplanter	side	63
Info om forsidefotos	side	66

AGURK, MELON OG GRÆSKAR (CUCURBITACEAE)

Agurk

Beit Alpha (*Cucumis sativus*) **FS0575** En lille salatagurk med tynd, mørkegrøn skal. Sprød, sød og saftig, og uden risiko for bitterhed. En type agurk, der oprindeligt kommer fra Mellemøsten - udviklet på en israelsk kibbutz af samme navn. Varmetålede.

Udbydes af: **3690 (f)**

Foto: Merete Juul

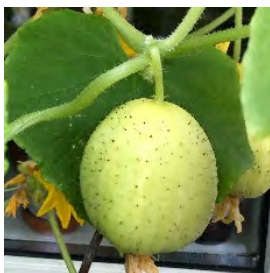

Ei des Drachen, Drageæg (*Cucumis sativus*) **FS0693** 'Drageæg' er det danske kaldenavn for det oprindelige tyske navn: 'Ei des Drachen'. God lille agurk til drivhus eller friland. Aflang, æggeformet og lysegrøn, og hvid når den er moden. Forspires indendørs og udplantes i maj, når jorden er varm. Høstes til spisebrug som ung, når den er på størrelse med et hønseæg. Men hvis man skal høste modne frø, skal den vokse til ca. 18 cm. I denne størrelse ligner den "et rigtigt drageæg".

Stammer fra Kroatien og er kommet til Danmark via en tysk frøsamler.

Udbydes af: **3690 (f)**

Foto: Tak til TheCoeurdAleneCoop.com

Lemon (*Cucumis sativus*) **FS1398** Citronagurk. Meget yderig agurkeplante med op til tennisboldstore citrongule frugter, som er meget milde i smagen. Velegnet til både lodret og vandret dyrkning. God i salatskålen, og som sylteagurk i f.eks. pickles. De karakteristiske mørke pigge forsvinder ved vask af frugterne. Gammel sort fra USA, hvor den blev introduceret i 1894.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Squash og græskar (Cucurbita arter)

Centnergræskar

Buttercup (*Cucurbita maxima*) **FS0627** Mørkegrønne frugter med lysegrønne striber, markante "skuldre" og "turban" for enden. Vejer 1-3 kg. Meget højt tørstof- og sukkerindhold. Måske den mest velmagende vintersquash. Sås så tidligt som muligt (primo maj i drivhus. Spire-temp: 18-22 gr) og pottes senere om for at blive plantet ud i næringsrig jord midt i juni. Frugterne plukkes inden den første nattefrost og opbevares om vinteren ved ca. 15 grader. Til suppe, brød, kager, salat, desserter mm.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Queensland Blue (*Cucurbita maxima*) **FS1329** En gammel australsk vintergræskar-sort. Den kom i 1932 til USA og er siden spredt over det meste af verden. Store frugter på 3-5 kg. Glatte blålig-grå frugter med tydelige ribbe. Kødet er gyldent orange og velmagende. Forspires forår, primo maj i drivhus og udplantes i juni. Høstes når de er helt modne sidst på efteråret. Kan opbevares og bruges hen over vinteren (opbevares ved ca. 15 grader). Til suppe, brød, kager, salat, desserter og ovnbagt.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Uchiki Kuri (Hokkaido vintersquash) (*Cucurbita maxima*) **FS1058** Runde orange frugter. Gulorange kød med en sød og nøddeagtig smag. Vejer 1-3 kg. Forspires primo maj i drivhus og udplantes i juni. Høstes når de er helt modne sidst på efteråret. Kan opbevares og bruges hen over vinteren (opbevares ved ca. 15 gr). En af de bedste vintersquash til dyrkning i Danmark. Til suppe, brød, kager, salat, desserter og ovnbagt.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Øvrige squash og græskar

Efterlysning af adoptant til Syltegræskar 'Grøn Køkken Græskar' FS1115.

Det ypperste syltegræskar, en enlig svane mellem alle de suppe- og bageeguede græskar, og medvirkende til Frøsamlernes oprettelse. Dengang havde vi kun syltegræskar i Danmark. Det er frodigt og let at dyrke. Blot skal det isoleres fra squash og andre *C. pepo* græskar. Det kan gøres ved håndbestøvning.

Henvend dig til vores koordinator Søren Holt

(se mailadressen under "[koordinatorer](#)" på hjemmesiden).

Figenbladgræskar, Siam (*Cucurbita ficifolia*) **FS0480** Kulsorte velsmagende frø, og hvidt meget fibret kød. Vil gerne vokse op i træer, hvis den får chancen. Frugterne kan veje 10 kg og mere. Bruges i Frankrig og Mexico til en dessert. På høsttidspunktet, det første år, var der hverken frø eller smag. Halvandet år efter var frøene sorte, og kødet meget velmagende. Se opskriften på "Courge de Siam syltetøj" på <https://www.froesamlerne.dk/viden-om/opskrifter>.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Kirsten Hedegaard

Grøn køkken græskar (*Cucurbita pepo*) **FS1115** Eller 'Dansk Køkkengræskar'. Gammel græskartype, store frugter (2-5 kg), mørkegrønne med hvidlige striber, udpræget syltegræskar. Er rankende og fylder godt i haven. Kan også bruges til suppe, men er anderledes end hokkaidotyperne. Udgået af handelen, men bevaret rundt omkring. Adoptionsort, mangler adoptanter.

Udbydes af: **129 (f), 5 (f)**

Foto: Søren Holt

Moskusgræskarkrydsning (*Cucurbita moschata*) **FS0901** Hobbyforædlingsmateriale baseret på løst samarbejde. Der er stadig variation i frugtform, vægt og frugtbarhed. Moskusgræskar er en multikrydsning. Først skabt af Joseph Lofthouse i Utah, siden i Danmark. Yderligere tilkrydset flere europæiske sorter. Naturligt udvalgt for dyrkbarhed i Danmark. Sæsonen var våd og kold, så kun én plante kunne modne til frø i 2024, derfor begrænset variation i frøene dette år. Den satte temmeligt store langhalsede frugter, se foto.

Udbydes af: **129 (f)**

Foto: Søren Holt

ØVRIGE GRÆSKARFAMILIE (CUCURBITACEAE)

Caihua (Achocha) (*Cyclanthera pedata*) **FS0031** En sjov plante i familie med agurk mv. - en af inkaernes "glemte" afgrøder. Giver mange frugter. Frugterne har bløde, ikke-stikkende pigge. Skal spises, mens de stadig er ret små (2-2½ cm). Meget produktiv i drivhus. Dyrket flere år på friland med flot resultat. Masser af frugter helt til nattefrosten kommer. Smagen er fin – som agurk/ærtébælg.

Udbydes af: **90 (f), 47 (f), 5 (f), 144 (f)**

Foto: Søren Holt

Karela, bitteragurk (*Momordica charantia*) **FS0917** Stor slyngplante med typiske agurkefamilie-blade og slyngtråde. Ved modenhed bliver frugten op til 15 cm lang, og har en klar orange farve. Sprækker op så frøene blottes. De umodne grønne frugter anvendes i det fjernøstlige køkken for at tilføje bitterhed.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

BLADGRØNT

Amarant-familien (Amaranthaceae)

Amarant

Garnet Red (*Amaranthus tricolor*) **FS0580** Salatamarant. Denne amarant er mild og lækker i smagen og rig på vitaminer og mineraler. Pynter vældigt i en blandet salat - og i haven. Flot mørkerød farve. Sås på voksestedet midt i maj og kan høstes som "babyleaf" ca. 4 uger senere.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: ? NAVN ?

Sri Lanka (*Amaranthus sp.*) **FS0918** Frø fra fra herboende tamilsk kvinde, som kaldte den "spinat". Den er importeret fra Sri Lanka. Sås på beskyttet plads til senere udplantning. Frøene lignede amarantfrø, og det blev da også en lys grøn amarantplante, der er fuld af blade, velegnet til spinat eller salat.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Bladbede

Alices spontankryds (*Beta vulgaris*) **FS0045** Tidligere "Bladbede usn". Forædlingsmateriale. Bladbede, der er krydset spontant hos Alice, sandsynligvis sølvbede x hvid rødbede. Opdaget ved juletid 2004: to fuldkomne friske skønheder. Ren mellemgrøn, lav, bred (rosetformet), næsten uden stængler, enormt ydende. Hun har forædlet på den siden, så det i dag er en grøn bladbede som ikke går i stok det første år, og som gror hele vinteren, så der er blade at spise når der ikke er frost.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Engelsk spinat fra Hvidkilde (*Beta vulgaris*) **FS0047** Bladbede med bløde friskgrønne blade. Anvendes ligesom spinat. Kan også sås om efteråret, men en del planter går til over vinteren. Stammer fra fodermesteren på en gård under Hvidkilde Gods ved Svendborg. Sorten blev oprindeligt importeret fra England. Adoptionssort. NB: Vi har brug for en adoptant til denne sort! Koordinator: dahlhanne@hotmail.com

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: NO Crossland

Evighedsspinat, Bladbedespinat eller Perpetual Spinach (*Beta vulgaris*) **FS0638** Et godt alternativ til spinat. Giver grønt hele sommeren, og i milde vintre også hele vinteren. Sås forår eller efterår. Kaldes også "evighedsspinat" men er en toårig plante, der går i frø andet år og derefter dør. Oprindeligt fra firmaet Frøposen.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Farvet bladbede (*Beta vulgaris*) **FS0905** Fremstår med rødlig, gullige og orange stængler, indimellem endda stribede. Sås først i maj. Stænglerne kan bruges i stuvninger, wok og salater. Der er tale om en krydsning, hvor der hvert år udtages 25 forskellige farver, og de krydser under blomstringen andet år. Fremstår med stor farvevariationer i gule, orange, røde og pink farver, og hvert år med nye varianter.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Havemælde

Gyldengrøn (*Atriplex hortensis*) **FS0568** To meter høj med kæmpeblade, meget delikat. Oprindelse: den biodynamiske forædler Bernd Horneburg, Thüringen, Tyskland.

NB: Der er flere medlemmer af Frøsamlerne, der har havemælder med lyse blade. Det er derfor særligt vigtigt, at notere sig FS-nr, og hvem man får frø af.

Udbydes af: **757 (f)**

Harres mælde (*Atriplex hortensis*) **FS0478** Meget frodig med lækre, overraskende store, vaflede grønne blade. Bliver traditionelt sået sent efterår og får da meget tidligt høstklare blade. Den kan også sagtens sås tidligt om foråret, så den får frost. Oprindeligt meget gammel familiesort fra Sønderjylland (se hele historien i databasen). Adoptionsort.

Udbydes af: **47 (f), 640 (f), 151 (f)**

Foto: Søren Holt

Havemælde fra Bornholm (*Atriplex hortensis*) **FS0748** Frodig. Nogle af bladene bliver ualmindelig store. Har målt blade helt op til 25 x 20 cm. Anvendes til salat og som spinat. Opr. Frank Erichsen, Kastanjegården (Bonderøven) på Frø-popup på Nørrebro i 2015, hvor han fortalte at den kom fra Bornholm. Det er denne havemælde, som Frank i en udsendelse kaldte for spinat.

NB: Der er flere medlemmer af Frøsamlerne, der har havemælder med lyse blade, så det er derfor særligt vigtigt, at notere sig FS-nr, og hvem man får frø af.

Adoptionsort. Vi mangler en adoptant til denne sort! Kontakt koordinator: dahlhanne@hotmail.com

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Hanne Hansen

Øvrige amarant-familie

Spinatranke fra Hadsel Prestegård (*Hablitzia tamnoides*) **FS0802** To-tre meter høj flerårig slyngplante. Frøene skal helst have en kort kuldeperiode (stratificering) for god spiring, dog spirer frø af nogle accessioner fint uden stratificering. Småplanterne vokser langsomt, må gerne startes tidligt om foråret. Først spises skuddene, så bladene i det tidlige forår som spinat, eller som neutral bund i en salat. Opr: Stephen Barstow. Denne accession er fra Hadsel Prestegård i Nordnorge, nær Lofoten-øerne - det eneste sted i Norge, hvor reliktpanter er fundet fra den oprindelige introduktion til Norge før 1920'erne.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Stephen Barstow

Stolthenriks gåsefod (*blitum bonus-henricus*) **FS0056** Flerårig gammel køkkenurt. Kan anvendes tidligt på sæsonen, og skyder igen i efteråret. Bladene kan bruges som spinat, blomsterknopperne kan svitses i smør, skuddene kan bruges som asparges. God og kraftig mældesmag. Forvildet, men sjælden i Danmark. Sår sig selv. Flere oprindelser.

Udbydes af: **2860 (f), 9 (f), 757 (f)**

Foto: Merete Juul

Træspinat, Magentaspreen (*Chenopodium giganteum*) **FS0058** Af og til kaldet Magentaspreen efter det engelske navn. Elegant plante, bliver to-tre meter høj med blade, der er magentarøde inde ved stænglen og grønne længere ude. Spinatplante (som havemælde) eller i salat.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Søren Holt

Havesalat

Arap Saçi (*Lactuca sativa*) **FS0014** Egebladssalat, men med struktur som romersalat. Fin til udplantning, står længe før stokløbning. Velsmagende. Navnet betyder arabisk hår. Fra tyrkisk familie bosat i Danmark. Stammer fra Bursa – en provins i Anatolien. Adoptionssort. Vi søger en adoptant til denne sort. Kontakt koordinator: hartmut.john@yahoo.dk

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: NO Crossland

Australian Yellowleaf (*Lactuca sativa*) **FS0641** Iøjnefaldende salat. Løst hoved med store krusede, gul-grønne, bløde og sødlige blade. Langsom til at gå i stok. Oprindelse: Seed Savers Exchange, USA.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Baquieu (*Lactuca sativa*) **FS0564** Kraftig og tidlig sort. Særligt god til de første og sidste afgrøder. Mørkegrønne, relative tætte hoveder med bronzerøde yderblade. Særdeles fin smag med en del bitterhed. Oprindeligt en gammel sort fra Frankrig. En af de "ikke EU-godkendte sorter", fra det franske frøfirma "Le Biau Germe". Muligvis synonym med 'Erstling' – meget omtalt ældre tysk sort.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Outredgeous (*Lactuca sativa*) **FS0543** Mørkerød romersalat, udviklet i Oregon, USA af en "fri forædler". Navnet er et ordspil på rød + "oprørende, skandaløs". Smuk både som babyleaf, samt større blade i salater og i haven, især i et bed med salat i andre farver. Fra Seed Ambassadors, Oregon, USA, da de besøgte os i 2007-8.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Lila Towle

Riccio Lollo (*Lactuca sativa*) **FS0013** Pluksalat, Smagen er med en bitter kant. Ret hårdfør plante, kan vokse i drivhus hele vinteren. Frøene er fra planter, der har overvintret på friland, uden beskyttelse.

Vi havde mistet den. Men fik frø fra Seed Savers, der har fået frø af Lila Towle. Italiensk kommerciel sort, nu hos SSE i USA.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Roter Stern (*Lactuca sativa*) **FS0882** Aspargessalat med rødlige blade. Dekorativ. Tidlig og selvsående. Oprindelse: Pro Specie Rara.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Øvrige bladgrønt

Engelsk spinat (*Rumex patientia*) **FS0346** Nem stauede. Kaldes også patientkål. Gammel kulturplante, som i forgangne tider blev brugt i sygekosten. Den kan bruges som havesyre, men er større i væksten og ikke slet så syrlig. Første år kommer ingen blomsterstande, så man kan her få en større høst af blade. Fra andet år skyder høje blomsterstande i vejret, op til 140 cm. Store blade, kan få en bitter smag, så høstes ung.

Udbydes af: **2860 (f)**

Koreansk selleri, seombadi (*Dystaenia takesimana*) **FS1074** Stedsegrøn flerårig bladgrønsag/krydderurt. Smagen varierer gennem året fra bare grønt blad, til kraftig smag et sted mellem løvstikke, selleri og kvan. Bladene er stedsegrønne og kan høstes gennem vinteren.

Udbydes af: **2860 (f)**

Foto: Wikimedia Commons/peganum

Kronokseøje, spiselig krysantemum (*Glebionis coronaria*) **FS0935** Blomsterne er gule og hvide. Stor plante. Sås forår og efterår, går hurtigt i stok i sommervarmen. Opr. fra Middelhavsområdet men udbredt i Asien - især i Japan - som krydder/salaturt. Bladene anvendes i wok, blomsterne (randbladene) i salatskålen, frøene som spirer.

Udbydes af: **90 (f), 5 (f)**

Foto: NO Crossland

Red Giant (*Brassica juncea*) **FS1051** Sareptasennep - *Brassica juncea* var. *rugosa*. 'Red Giant' får grøn-rødbrune blade med sennepssmag. Velegnet i en blandet salat eller i wokken. Bedste såtidspunkt er ultimo juli. Beskyt de nye blade mod kålsommerfuglen. Giver masser af blade hen over efteråret, overvintret i milde vintre og begynder så at skyde nye blade til foråret.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Karna Maj

Romersk syre syn.fransk syre og skjoldsyre (*Rumex scutatus*) FS1066 En smuk bunddækkende krydderurt; en af de bedste af syrerne. Giver citronsmag til en salat. Også god til suppe.

Oprindeligt fra Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Søren Holt

Stängelkohl Cima di Rapa (*Brassica rapa*) FS1389 Enårig bladroe, samme art som majroe. Blødere end toårig kål og med god blakkålsmag. God i salat og til wok.

Udbydes af: **640 (f)**

Vinterportulak, almindelig (*Claytonia perfoliata*) FS0455 Toårig, 10-30 cm høj, hvide blomster. Udvikler lysegrønne, kødfyldte runde blade, en af de tidligste planter man kan få glæde af om foråret. Direkte såning april-august. Kan forkultiveres hele året og udplantes, hvis jorden er frostfri. Meget vitaminrig, god vintersalat og vinterspinat, fordringsløs og velmagende. Glemt grønsag. Selvsår vildt. Planter der ikke er udtynnet, danner en tyk rodmåtte, der udtørre jorden.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Pixabay gratis image

TOMAT M.M. (SOLANACEAE)

Tomat

Tomaterne er opdelt efter størrelse. Først kommer ribstomaterne, derefter cherry- så blomme -, almindelig og til sidst bøftomaterne. Hver sektion begynder med de røde tomater, så de gule og til sidst "andre farver".

ZEBRA-KOLLEKTION, TOM WAGNER TOMATER

Tom Wagner er en amerikansk tomat- og kartoffelnørd, der har fremavlet et hav af spændende sorter gennem de seneste mange år. Han er en af de såkaldte "free breeders", der forædler nye "open source" sorter til alle, der vil lege videre med dem.

Det indebærer også at mange af hans "sorter" er tidlige generationer efter nye krydsninger, og altså ikke helt stabile. Man får ofte, men ikke altid, det man forventer. Derved kan der opstå spændende nye sorter (evt. også skuffelser).

Tom Wagner efterlod frø hos diverse medlemmer af Frøsamlerne efter sit besøg hos foreningen i 2009. Jeg har dyrket videre, og selekteret ud fra mine egne valg mht. form, farve og smag. Jeg synes at vi skal bevare disse frø ved at dyrke dem i foreningsregi, som et af vores "hobbyforædlingsforsøg".

Kollektionen består af fire (alle *Solanum lycopersicum*):

- Gul Zebra
- Orange Zebra
- Rød Zebra
- Sort/grøn Zebra

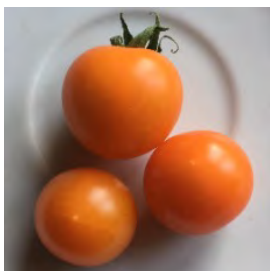
De er ikke 100 % frøstabile, men det kan der komme mange flotte varianter ud af. Vi kan skrive sammen om hvad det er, vi udvælger efter.

Samlet pris for de 4 sorter 60 kr. inkl. porto. NB: Begrænset mængde. Fås fra: Medlem nr. 5 på udbyderlisten.

Hvis du hellere vil dyrke færre end de fire Zebra, så har jeg frø af flg. som kan bestilles enkeltvis til den sædvanlige Frølistepris: Bing, Blue Striped, Dancing with Smurfs, First Match, Greenwich, Gru Vee, Long Blue, Primary Colors, Striped Student, Schimmeig Creg.

Alle disse kan googles, hvis man vil vide mere om dem. Meget begrænsede mængder også af disse.

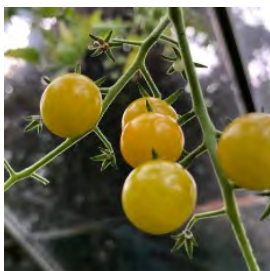
Ribs-tomat

Bolivian Wild (*Solanum lycopersicum*) **FS1077** Gul/orange cherry/ribstomat, vejer gennemsnitligt 7 gram. Indeterminant men vokser buskagtigt, så giv planten god plads. Jeg dyrker de fleste i drivhus, hvilket ikke er optimalt pga vækstformen, svær at binde op, men kan lade sig gøre, også at beskære ved behov. God at hapse på sin vej, hvis lækkerstulpen pludselig kommer over én.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Cape Teaser (*Solanum pimpinellifolium*) **FS1340** Cape Teaser er en ribstomat som dyrkes i krukke, gerne lidt høj så de lange stængler kan falde ned. Kan ikke bindes op, da stænglerne er for spinkle og uregerlige. Farven er orange-gul og selve frugten vejer op til 2 gram. En af de gode tomater til at spise direkte eller putte hel i salaten. God til blanding med røde ribstomater. Jeg har frøene fra den engelske 'Garden Organic', engelsk pendant til Frøsamlerne.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Ciudad Victoria (*Solanum pimpinellifolium*) **FS1301** Ciudad Victoria er en rød ribstomat der giver, som ribstomater jo gør, et kæmpe udbytte. Den er dyrket i en kæmpepotte i det fri og fået lov til at sprede sig. Kan dog knibes, hvis man synes det bliver for voldsomt med stænglerne. Smagen er lidt vanskelig at beskrive, synes ikke den er sød men heller ikke sur, smager af det den skal - tomat. Vejer ca. 3 gram.

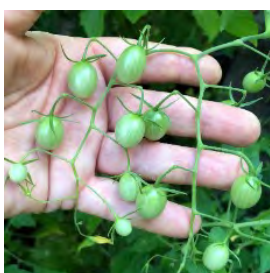
Udbydes af: **250 (f)**

Grenaille Rouge (*Solanum pimpinellifolium*) **FS1303** Grenaille Rouge er, som navnet siger, en rød ribstomat. Vejer 6-7 gram og er meget produktiv. Smager rigtig godt, børneslik. Vil være fantastisk i en potte/ampel, så man rigtig får glæde af de meget lange ranker der kommer.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Petit Poire (*Solanum pimpinellifolium*) **FS1345** En ribstomat jeg har dyrket i mange år, og kan ikke forestille mig et dyrkningsår uden den. De første år i en krukke, men der er mange uregerlige stængler, så det er nu afprøvet, med held, i en ampel i drivhuset. Vil også kunne fungere i en meget høj krukke, så stænglerne får lov at falde ned som de vil. Petit Poire (lille pære) er ikke udpræget pæreformet, men en lille rød tomat, 3 - 5 gram, allertid til børn da den er meget sød. Der bliver spist mange sommeren igennem. Den kan varmt anbefales.

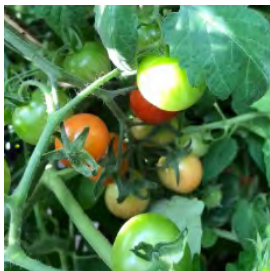
Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Ribesoides (ribstomat) (*Solanum pimpinellifolium*) **FS0964** Rød, rund og sød tomat, en af de såkaldte vildtomater med mange frugter i en klase, indeterminant, kæmpe udbytte til snackspisning.

Udbydes af: **250 (f)**

Cherrytomat, rød

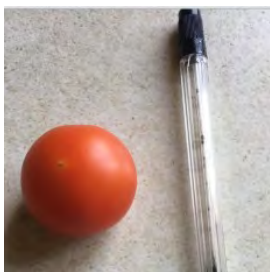
Annies Singapore (*Solanum lycopersicum*) **FS0949** Rød sød cherrytomat, har lidt grønt tilbage ved stilken, selv om den er moden. Indeterminant. Donor har dyrket både Thaitomat (opr. Anja) og Annies Singapore for at sammenligne dem - og de er ret forskellige, selv om de begge er røde og søde cherrytomater. Vokser dog fuldstændigt ens i mit drivhus, giver fantastisk godt og er gode til lige at hapse når man går forbi. Fra en tomatklub på nettet. Frø taget fra en sandwich på flyet til Singapore af en dame ved navn Annie.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Chadwick's Cherry / Camp Joy (*Solanum lycopersicum*) **FS0951** Forædlet af Alan Chadwick, den engelske/amerikanske pioner i økologisk/biodynamisk/fransk intensiv havebrug. Rigtig god, sød, rød og stor cherrytomat, ca. 20 gram, indeterminant, kuldetolerant, sygdomsresistent.

Udbydes af: **250 (f)**

Den Adelige Prins (*Solanum lycopersicum*) **FS1395** Den Adelige Prins er en meget sød tomat, rød og med en lille spids i enden. Vejer mellem 9 - 15 gram. Vokser indeterminant og giver rigtig godt. Jeg har kun haft den i drivhuset i potte, men godt bundet op.

Udbydes af: **250 (f)**

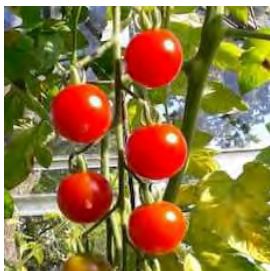
Foto: Lotte Hansen

Gardeners Delight (*Solanum lycopersicum*) **FS1216** 'Gardeners Delight' er en gammel, populær cherrytomat. Stort udbytte af søde og smagfulde frugter. Planten er sund, og klarer sig også beskyttet udendørs.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Ingrids cherrytomat fra Gartneri Toftegaard (*Solanum lycopersicum*) **FS0881** Store klaser af små røde frugter på meget lange stilke. Søde og aromatiske, revner ikke og holder til langt hen på efteråret. Gave fra en kunde til Toftegårds Gartneri (der har doneret den til os), hvor den kan købes som plante. Efter sigende har den været dyrket af Ingrid i ca. 30 år, og af Ingrids veninde i lige så lang tid før.

Udbydes af: **9 (f), 5 (f)**

Foto: Lila Towle

Mei Wei (*Solanum lycopersicum*) **FS0403** ”Årets bedste tomat på friland“ i 2005. Lille, lækker rød cherrytomat. Den ligner 'Gardeners Delight', men er betydeligt tidligere. Opr. Fra Runåbergs Frøer, der skriver blandt andet i kataloget: „Tidlig sort fra Kina med den bedste smag... den trives udmærket i vores klima“.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Thai cherry (*Solanum lycopersicum*) **FS0108** Små ovale skinnende ekstremt søde frugter, ca. 20 pr. klase. Fra Thai maduge i et supermarked, men frøægte. En thailandsk gæst – etnobotaniker – mener det må være den sort, der blev forædlet til deres dronnings fødselsdag for år tilbage. Kaldes derfor „Dronninge-tomaten“ i Thailand.

Udbydes af: **250 (f), 5 (f)**

Foto: Lila Towle

Cherrytomat, gul

Angies Honey (*Solanum lycopersicum*) **FS1335** Cherrytomat med gule (honningfarvede), faste frugter, der vejer 10-11g. Ikke særligt sød. Planten bliver ved med at bære til meget sent. Drivhus, men kan forsøges på friland. Fået på byttemarked, kommer fra Tyskland.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Estisk gul mini-cherry tomat (*Solanum lycopersicum*) **FS0007** Frugter i druestørrelse, store klaser med op til ca. 100 blomster. Kan dyrkes både i drivhus og på friland på beskyttet sted.

Senere end de fleste små tomater, men holder længe om efteråret. Fået af ældre russisk talende dame i den store markedshal udenfor Tallinn i 1993. Doneret til Heritage Seed Library i England, hvor den er brugt som „heirloom (arve-) variety“ i projektsamlinger til skolehaver. Adoptionsort.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lila Towle

Gelbes Collier (*Solanum lycopersicum*) **FS1349** En gul millefleur-type, vokser buskagtigt (determinant) og kræver ikke opbinding, men lidt styring af de lange stængler. Kan med fordel dyrkes i ampel, eller i en højere krukke, så kan stænglerne frit hænge. Giver rigtig mange 5 -6 grams tomater, der er oplagte til at spise med det samme, eller til salatskålen. Smagen er hverken sød eller syrlig. Jeg dyrkede min i drivhuset.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Guldkrone (*Solanum lycopersicum*) **FS1070** Stort udbytte. Mange små tomater på hver klase. En gul cherrytomat med en særdeles god smag. Gourmetkokke har ved en blind-smagstest af 20 forskellige tomatersorter kåret Guldkrone som den bedste gule cherrytomat.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Hrosnowe (*Solanum lycopersicum*) **FS1343** En multiflora-tomat, hvilket betyder "mange blomster", der kan betyde mange frugter hvis bestøvningen er i orden. Planten er determinant, buskvoksende, giver gule tomater på 6-7 gram. Meget fine til at spise direkte eller i salatskålen. Jeg havde min plante i krukke udendørs, men måske den vil være bedre i drivhuset, da det meget omskiftelige vejr var lidt hårdt for den?

Udbydes af: **250 (f)**

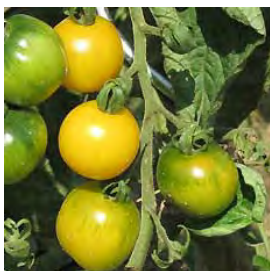
Foto: Lotte Hansen

Mirabella (*Solanum lycopersicum*) **FS1309** En af de såkaldte hvide tomater. Den er meget lysegul. Er man til de meget søde tomater er denne et must og samtidig er den utroligt givende, så der er både til hapsere og til salatskålen. Vejer mellem 13-35 gram, så det er en cherrytomat. Jeg havde den i en meget stor potte op ad en murstensvæg, det bekom den vel så jeg blev virkelig belønnet.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Schönhagener Frühe (*Solanum lycopersicum*) **FS0886** Meget tidligt rankende frilandstomat med god resistens mod skimmel. Små, runde gule salat-tomater, vægt er 20-25 gr, med god stærk tomatmag. Oprindelse: det kooperative frøfirma Dreschflegel. Deres besøgshave og flere af de medvirkende små frøavlere gårde ligger i Schönhagen i Thüringen, og en af dem har udviklet denne sort.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Dreschflegel-Bio-Saatgut, med tilladelse

Snow White; White Cherry (*Solanum lycopersicum*) **FS0111** Sød og smagsfuld tomat, der nok mere er sart lysegul end hvid. Indeterminant vækst. Sprækker i efteråret, når temperaturen svinger meget dag/nat. Men de smager stadig utrolig godt. Stort udbytte på friland. Skabt af tomatentusiasten Joe Bratka i USA.

Udbydes af: **5 (f)**

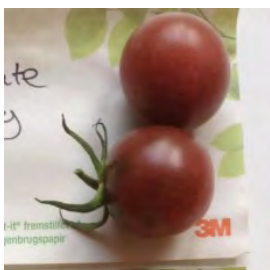
Cherrytomat, andre farver

Cherry Verde (*Solanum lycopersicum*) **FS1299** Vejer 16- 22 gram, er grøn med mørkere grønne striber. Meget behagelig frugtsmag. Tilfredsstillende udbytte i drivhus. Når den giver lidt efter ved et klem, så er den moden. Man får øvelsen efterhånden og kan så også se det med det blotte øje.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Chocolate Cherry (*Solanum lycopersicum*) **FS1305** En brunlig cherrytomat. Den er fast hvert eneste år hos mig. Vejer mellem 15-17 gram og er dyrket i drivhus i potte. Smagen er så god og sød, men der er også lidt mere smag i retning af det krydrede, fyldig i smagen vil man nok sige.

Udbydes af: **9 (f), 250 (f)**

Foto: Hanne Christensen

Green Grape (*Solanum lycopersicum*) **FS0078** Mellemtung mellem busk og rankende vækst (dvs. semi-determinant), højden varierer. Spinkel og løs i vækst, bør bindes op. Frugterne er på størrelse med en lille blomme, gul-grønne som modne, smaragdgrønne indeni. Drivhus eller beskyttet plads. Sød smag, smager også af umami – som mange af de grønfrugtede tomater. Anvendes eks. i salater eller grillet i ovn. Oprindeligt fra USA, forædlet af Tom Wagner.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Brian Krause

Indigo Rose (*Solanum lycopersicum*) **FS0892** Blåsorte tomater i lange klaser. Meget frugtbar i drivhus. Lidt sen i koldt vejr, men eftermodner godt i en skål indendørs. Den blåsorte farve udvikles ved sollys i skindet, under skindet er det en rød tomat. Højt indhold af antocyaniner og lykopen. Oprindeligt forædlet på Oregon State Univ. i USA, solgt af Nichols Garden Nursery i Oregon.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Søren Holt

Verde Claro (*Solanum lycopersicum*) **FS1385** En rund/oval cherrytomat, der er udviklet af Tom Wagner. Den modner grøn. Den er lidt sødere end Green Grape. Livskraftig vækst og god ydelse. Kan stå på friland. Udbydes af: **9 (f)**

Blommetomat, rød

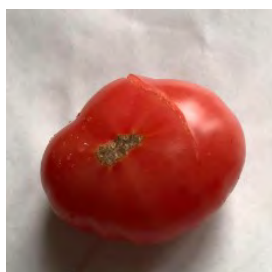
Cornue des Andes (*Solanum lycopersicum*) **FS0893** En gammel fransk sort. Frugterne vejer mellem 100 - 150 g. Tidlig, og bærer frugt meget længe. Indeterminat. En skøn, aflang, mørk orange-rød tomat med lille spids. Den er meget kødfuld, fuld af smag og næsten uden kerner. Den er fast, selv ved modenhed og uden at være hård. Man kan blot pille skindet af den til tomatsovs. Også god til at skære i skiver til tomat-tærter og pizza. Frø købt i Frankrig og dyrket siden 2014. Udbydes af: **5 (f)**

Gyula (*Solanum lycopersicum*) **FS1341** Gyula er en ungarsk tomat som både er til at spise skiveskåret, men også fantastisk fin til madlavningen, en paste-tomat. Den har en pragtfuld rød farve, er buttet, lidt aflang med en afsluttende lille spids i enden. Vejer ca. 30 gram og er meget ensartet i udseende. Giver et kæmpe udbytte i drivhuset selv om den kun dyrkes i potte. Skal bindes godt op da den får et stort antal tomater på hele planten.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

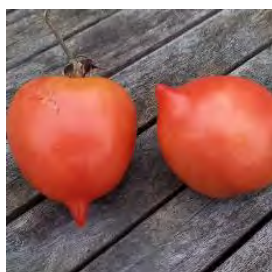

Inges laksefarvede flad (*Solanum lycopersicum*) **FS1306** Inges laksefarvede flad, dette er beskrivelsen jeg i sin tid modtog med frøene. Og det er lige hvad tomaten er - laksefarvet og flad. Har flere riller, men ikke ensartet og så er den fladtrykt. Ikke den køneste tomat, men smagen opvejer udseendet så rigeligt. Fantastisk god smag. Har kun dyrket den i potte i drivhus. Vejer mellem 18-28 gram.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

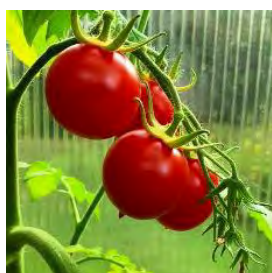
Kinesisk blomme (*Solanum lycopersicum*) **FS0891** Yderig på friland. Frø opr. fra kinesisk ven i 1990'erne. Udbydes af: **5 (f)**

Mallorquín (*Solanum lycopersicum*) **FS1241** En arvesort fra Mallorca med 4 cm store tomater med mild smag. Plantens højde er ca 2 meter - semi-determinant. Tomaten er orange-rød, rund med en lille spids, med tyk skal og et fast frugtkød. En af sorterne der kaldes for både pomodoro eterni (evighedstomater) og vintertomater, da de er meget holdbare og de dyrkes primært for at gemme henover vinteren, for at strække sæsonen. Man kan gemme tomaterne ved at høste sent på sæsonen (midt -slut september) og hænge dem op i en stor klynge under loftet i sit hjem (ikke for varmt).

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Lisa Nielsen

Principe Borghese (*Solanum lycopersicum*) **FS1313** Få sideskud, 2-3 m høj plante, trives både på friland og i drivhus. Tomaterne postkasserøde, 4 cm, 25-30 g, med en karakteristisk lille spids, revnefaste med et lidt tykt skind. Spinkel smag som friske, men meget velsmagende som tørrede tomater, eller som grundlag for tomatsovs.

Hvis tomaterne plukkes knapt modne og ophænges som hele klaser - eller lægges enkeltvis på en bakke - tørt og køligt (5-10 C), vil de eftermodne og kan holde sig til langt hen på vinteren.

Udbydes af: **90 (f), 5 (f)**

Foto: John Kruuse

Rød blomme fra Hegnstrup (*Solanum lycopersicum*) **FS0065** Favorit ved årsmødets besøg på Hegnstrup. En sjov rød tomat jeg har fået fra John Kruuse. Frugterne er røde og vejer 6-10 gram. Har den dejligste tomatmag. Selve planten kræver god støtte.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Sweet Casady (*Solanum lycopersicum*) **FS1251** Sorten er forædlet af Tom Wagner, der navngav den efter sin afdøde ven og pioner i økologisk havebrug, Mark Casady. Vi fik frø af F3 generationen fra Tom, da han besøgte Frøsamlerne i 2009. Lækker aflang rød tomat med gul/orange striber. Den er ikke oversød, som navnet ellers kunne tyde på, men dejlig smagfuld. Yder godt og er utrolig dekorativ. Bliv ikke overrasket over at bladene krøller/snor sig og hænger lidt ned ad. Lidt som om at bladene også vil være aflange. Kan både bruges friske, eller fryses ned til vinterens brug. NB: Vi har 3 tomater hvor navnet "Casady" indgår - de to er gultkødede udspaltninger af den oprindelige "Sweet Casady", og er bevaret for sig. Vær omhyggelig med at holde rede på navnene, og med om der kommer afvigende planter (denne linje har dog været stabil i mange år).

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Lila Towle

Blommetomat, gul

Banana Legs (*Solanum lycopersicum*) **FS0062** Busktomat, ca. en meter høj, velegnet til krukke. Aflange frugter af Roma typen, grønstribede, modner gule, evt. med brune striber. Holdbar. God til både gryde- og panderetter.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Manfred Sause, Wikimedia Commons

Ditte (*Solanum lycopersicum*) **FS0896** Yderig orange tomat. Frø oprindeligt fra tomat fra Tjekkiet. Hjembragt af Ditte.

Udbydes af: **5 (f)**

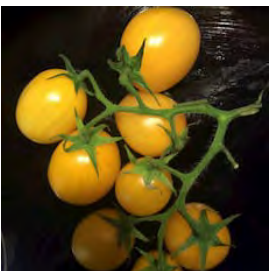
Foto: Mette Juhl Petersen

Gul Karna Majs miniblomme (*Solanum lycopersicum*) **FS0871** Tomaterne er gule, ovale og med størrelse som dadler. Holdbare i efteråret, velegnet til eftermodning indendørs. Meget søde frugter med kraftig tomatsmag. Fra Karna Majs have. Der findes en rød og en gul variant, men den røde er vist ikke helt stabil. Denne er gul og yderst stabil fra år til år. Den er en "must have".

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Lila Towle

Gule kinesere (*Solanum lycopersicum*) **FS0874** Gul, stor blommetomat. Frø oprindeligt fra kinesisk ven.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Blommetomat, andre farver

Braune Pflaume aus Litauen (*Solanum lycopersicum*) **FS1344** Brun blommetomat. Fantastisk fin farve, fantastisk smag og fantastisk udbytte. Jeg har dyrket den et par år i mit drivhus med stor succes. Frugterne vejer 10 - 12 gram. God til salat, på madderne eller bare at spise frisk. Den har været i krukke, og ellers bundet godt op, da de mange tomater tynger godt.

Udbydes af: **250 (f)**

Casady's Sunrise (*Solanum lycopersicum*) **FS0887** Alle "Sweet Casady"-varianter har stærkt krøllede blade, ranglet vækst, og en kraftig tilbøjelighed til at gro rødder hele vejen op ad stænglen. Denne gul-grønne variant er sød og med et strejf af bredbladet persille i smagen. Også umami. Stort udbytte lige til november, hårdføre frugter. Favorit i år. Variant af sorten "Sweet Casady", som er frembragt af Tom Wagner, USA. Adoptionsort.

Udbydes af: **42 (f)**

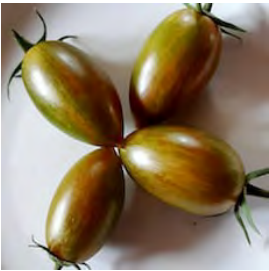
Foto: Rikke Haulund

Chocolate Egg/Little Chocolate (*Solanum lycopersicum*) **FS1300** En lille dejlig tomat. Jeg har dyrket den i flere år efter at have modtaget den i mit første år som medlem af Tomatentusiastterne. Chocolate Egg er en lille 6-7 gram stor tomat, formet som en daddel/æg, og som navnet antyder brunlig. Smagen er rigtig god, og jeg bruger den meget til at spise frisk. Også fin halveret i tomatsalater med andre farver. Dyrket i potte i drivhus giver den meget fint.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Lucky Tiger (*Solanum lycopersicum*) **FS0888** En næsten spritny sort fra omkring 2013, skabt af Fred Hempel, Artisan Seeds. Indeterminat, utrolig frodig, kan dyrkes med to hovedstammer. Det er virkelig en meget anderledes tomat! Det er en meget speciel grøn/rosarød marmoreret aflang tomat med mængder af mellemstore frugter. Meget smukke tomater med dejlig smag og en mangfoldig anvendelighed f.eks. til salat, tomatmarmelade eller salsa. Frø købt fra Tuttosemi.com i Italien.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Lila Towle

Almindelig tomat, rød

Arcadia (*Solanum lycopersicum*) **FS1342** Buskvoksende tomat. Kræver måske lidt støtte, da den giver supergodt af flotte røde ca. 20 grams tomater. Fin rå spisetomat men også god til den varme madlavning. Sød og behagelig i smagen, og var ikke vanskelig i den sommer vi havde i 23'.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Bloody Butcher (*Solanum lycopersicum*) **FS0544** Indeterminant, kartoffelbladet plante, gammel amerikansk sort. Kan stå i drivhus, men klarer sig bedre på friland. Ikke særlig store, mørkerøde frugter, varierende i størrelse, med meget god smag og absolut blandt de tidligste.

Udbydes af: **90 (f), 5 (f)**

Foto: Anja Egeriis

Bolstar Granda (*Solanum lycopersicum*) **FS1289** En drivhustomat med en kraftig, sund og robust vækst og en stor ydelse af røde tomater i almindelig størrelse.

Udbydes af: **9 (f)**

Dansk Export (*Solanum lycopersicum*) **FS0710** NGB13160. Middelstørrelse rød tomat, tidlig og velegnet til udendørs brug. Den er nævnt allerede 1912 i Nordisk Illustreret Havebrugsleksikon som en af de bedste tidlige sorter, så den er nok noget ældre. Den er udvalgt på forsøgsmarkerne i Taastrup hos FDB's forsøgsvirksomhed Toftø, der er grundlagt i 1899. Adoptionsort.

Udbydes af: **90 (f), 5 (f)**

Foto: NO Crossland

Dorenia (*Solanum lycopersicum*) **FS1286** En kraftig drivhus-tomat med velsmagende røde tomater af almindelig størrelse. Modstandsdygtig overfor sygdom. Godt udbytte. En tomat for hobbygartnere. Oprindeligt fra Bingenheimer Saatgut i Tyskland.

Udbydes af: **9 (f), 5 (f)**

Foto: Karna Maj

Glacier (*Solanum lycopersicum*) **FS1285** Der er tale om en halv-busk tomat. Hovedskuddet stopper væksten ved 70-100 cm, så det er vigtigt at bevare nogle af sideskuddene (ca. 3-4). Den er kuldetolerant og modner meget tidligt. Velegnet til friland eller i krukke på terrassen. Frugterne modner røde, almindelig størrelse, og er meget velsmagende med en let krydret smag. Sorten udviklet i Sverige i 1985.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anja Egeriis

Guernsey Island (*Solanum lycopersicum*) **FS1346** Kommer i sin tid fra den engelske ø Guernsey. Flot rund, sribet, rød og army-farvet tomat med en vægt på 30 - 40 gram. Fin tomatmag. Vokser indeterminant. Jeg havde den i krukke i drivhuset.

Udbydes af: **250 (f)**

Kia (*Solanum lycopersicum*) **FS1347** Flot rød tomat med en lille spids i enden. Vejer 15 - 30 gram og vokser indeterminant. Giver rigtig mange tomater og bør derfor støttes godt. Med den flotte røde farve er den et godt valg til den varme madlavning. Smagen er rigtig god, også som skiveskåret til æggemadden eller i salaten.

Udbydes af: **250 (f)**

Kondine Red (*Solanum lycopersicum*) **FS1278** Almindelig rød salattomat, en smule sødere og mere aromatisk end f.eks. Dansk Export og Potentat. Tidlig og meget rigt ydende langt hen på efteråret, trives godt både på friland og i drivhus. Bliver ikke særlig høj, sætter kun få sideskud. Bør dyrkes som flerstammet for stort udbytte. Tomaterne er revnefaste og tåler at hænge på planten længe efter modenhed uden at miste smag.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: John Kruuse

Lav Busk 327 (*Solanum lycopersicum*) **FS0889** NGB2049 Frilandstomat. Middelkraftig tæt vækst, med ret stive stængler.

Giver et særdeles stort udbytte. Frugterne er middelstore, overvejende 3- flerrummede, nærmest runde. Røde til gulligrøde med ret lys indvendig farve, lille kernemasse. Oprindeligt fra Ohlsens Enke i 1967.

Udbydes af: **9 (f), 5 (f)**

Legend (*Solanum lycopersicum*) **FS0401** Tidlig busktomat til friland, store frugter, ret modstandsdygtig mod kartoffelskimmel.

Ganske få frø i hver tomat.

Udbydes af: **5 (f)**

Matina (eller Martina) (*Solanum lycopersicum*) **FS0567** Potato leaf type – det vil sige at den, ud over de specielle blade, også har en åben blomst, der kan bestøves af/bestøve andre tomater. Tidlig sort med ualmindelig god smag.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Creative Commons CC0

Schimmeig Creg (*Solanum lycopersicum*) **FS1250** En af sorterne forædlet af den amerikanske tomatguru Tom Wagner - denne da han var 13 år gammel. Navnet stammer fra Isle of Man, som Toms mors slægt stammer fra, og betyder på manx "Striped Rock". En rigtig lækker tomat, med en god størrelse og masser af "kød" på. Spises frisk, men egner sig så sandelig også stegt, braslet, grillet og bagt. Flot rød farve med gul-orange striber. En gavmild plante, der producerer, også selv om du "glemmer" den bagerst i drivhuset.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Tak til Seed Savers Exchange, USA

Sub Arctic Plenty (*Solanum lycopersicum*) **FS0583** Rød mellemstor busktomat, god frilandssort i Danmark. Tidlig, rimelig smag, ikke ret meget syrlighed, ikke så stort udbytte. Forædlet af Dr. Harris, Beaverlodge Research Station, Alberta, Canada i 1970'erne specielt til koldt klima.

Udbydes af: **5 (f)**

Tempo (*Solanum lycopersicum*) **FS0865** NGB2050. Frilandstomat fra FDB-frø forædlet på Toftø, sendt på markedet i 1976. Svagtvoksende med korte, noget bløde stængler og tidlig vækstafslutning. Giver et stort udbytte, den er meget tidlig med mange modne frugter i 1. plukkeperiode. Frugterne er små, manganrummede, runde til fladrunde. God ud- og indvendig farve.

Udbydes af: **5 (f)**

Victory (*Solanum lycopersicum*) **FS1396** Victory er en normalstørrelse tomat. Rund og rød med en fin tomatmag. Vejer mellem 37 - 47 gram, vokser indeterminant. Efter beskrivelsen på frøposen kan den dyrkes både under glas og i det fri. Mit frø var fra 2011 og spirede meget fint i 2024.

Udbydes af: **250 (f)**

Almindelig tomat, gul

Earl of Edgecombe (*Solanum lycopersicum*) **FS0075** Smukke gule frugter, god modstand mod skimmel.

Udbydes af: **5 (f)**

Edith Bernhard (*Solanum lycopersicum*) **FS1284** En velsmagende og flot tomat i gul-orange farver med violetblå striber på skuldrene. Striberne bliver lysere nedad på tomaten. En fin salattomat. Oprindeligt en Tom Wagner krydsning, som Edith Bernhard fra Østrig har udviklet fra de meget forskellige F2-varianter til en stabil tomatsort med fremragende smag og et flot udseende.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Oranže (*Solanum lycopersicum*) **FS1352** Busktomat, der bliver ca. 80-100 cm i højden. Producerer afrundede, orange tomater på 70-100 gram. Frugterne er faste med tykke vægge og holder sig godt efter plukning. Frugterne har ensartet størrelse. Kommerciel sort fra Tjekkoslaviet.

Udbydes af: **5 (f)**

Phil's One Tomato (*Solanum lycopersicum*) **FS1370** Meget særpræget plante med gule tomater, der hver bliver en lille klase. Rigt bærende. Spektakulær at se på og med en fin, men ikke så stor smag. Er god bagt og i sovs. Tynd skald. Oprindeligt avlet af Philippe Rommens.

Udbydes af: **3810 (f)**

Foto: Magnus Kaslov

Taxi (*Solanum lycopersicum*) **FS0506** Gul som en New Yorker Taxi, velsmagende og egnet til friland.

Udbydes af: **5 (f)**

Almindelig tomat, andre farver

Black Zebra (*Solanum lycopersicum*) **FS0064** Dekorativ brun- og rødstribet tomat. Tomatens oprindelse har endnu ikke kunnet bekræftes, men flot er den. Stammer fra en tysk frøsamler.

Udbydes af: **5 (f)**

Blue Woolly (*Solanum lycopersicum*) **FS1111** Foreningen fik frø på workshop med Tom Wagner i Danmark 2009. En krydsning af flere tomatsorter, der er under udvikling - dvs næste års planter kan variere en del. F.eks. kan farverne på tomaterne variere mellem blå og gule (med striber), og selve planten kan af og til blive let lådden. Tomaterne bliver ret store og er velsmagende, men skal ikke hænge for længe.

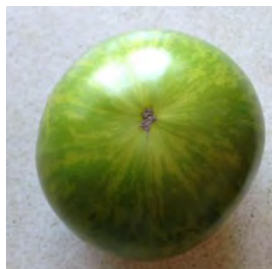
Udbydes af: **5 (f)**

Green Zebra (*Solanum lycopersicum*) **FS0648** Forædlet af Tom Wagner. Grøn tomat med lyse striber, halvstore runde dejlige søde tyndskallede frugter med god smag med vindruearoma, god til salater og lang høstperiode.

Udbydes af: **9 (f), 5 (f)**

Foto: Anja Egeriis

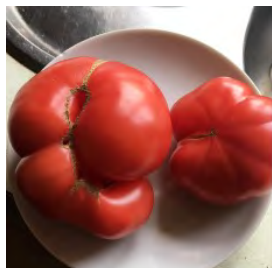

Zebre Robecq (*Solanum lycopersicum*) **FS0966** Robecq er en lille by i det nordøstligste Frankrig. En Tom Wagner tomat der ikke er så udbredt, grøn med grønne striber men som moden lidt ovre i det gullige. Kan være svært at bedømme hvornår den er moden, må klemmes lidt for at finde ud af det. Stort udbytte, sunde frugter, rigtig god smag med sødme og syrlighed i den rette mængde, indeterminant.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

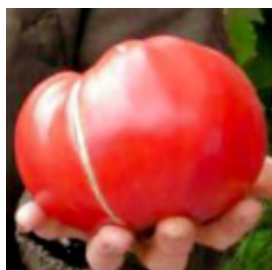
Bøftomat, rød

Bacon, Lettuce & This (*Solanum lycopersicum*) **FS1394** Fået denne sort i et bytte og har dyrket den et par år. Den er blevet meget populær på tomatsiderne i år og efterlyses af mange. Navnet er jo egentlig meget sjovt, det antyder hvad der skal bruges til et godt stykke smørrebrød. Selve tomaten er en større bøf, hos mig kunne den sikkert blive endnu større hvis jeg dyrkede direkte i jorden og ikke i potte i drivhuset. Bliver rød og lidt flad, har vejte mellem 193 - 339 gram. Er god at skære i skiver, og at koge til sovs. Skal støttes godt, er indeterminant.

Udbydes af: **250 (f)**

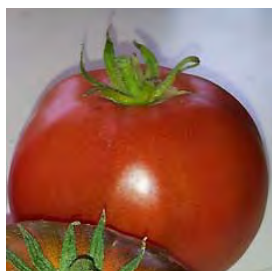
Foto: Lotte Hansen

Brandywine (*Solanum lycopersicum*) **FS0645** Dejlig aromatisk smag, store uregemæssige tomater. Opr. fra en angiveligt Amish familie og fra 1880'erne, gennem den berømte amerikanske samler Ben Quisenberry. Blev i 1980'erne en af de første kendte heirloom sorter.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Søren Holt

Cosmonaut Volkov (*Solanum lycopersicum*) **FS0072** Mini-bøftomat, en af de mest velsmagende, pålidelig i drivhus men evt. bedre på friland i en varm sommer. En mere håndterlig størrelse end rigtige bøftomater, men lige så velsmagende. Opr. Ukraine via Seed Savers Exchange, USA. Volkov var en sovjetisk kosmonaut, der døde i Soyuz 11 ulykken. Hans ven, rumforsker og havemand Igor Maslov, navngav sin favoritomat til ære for Volkov. Frøene er avlet af Lila Towle og formidles venligst af udbyderen.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Maghrebi (*Solanum lycopersicum*) **FS0962** Frøene kom oprindeligt fra Heritage Seed Library hos Garden Organic i England. Maghreb eller "solnedgang" er den nordvestligste del af Afrika, inkl. Marokko - en del af den arabiske verden. Rød og kødfuld tomat, lidt uensartet i størrelsen, indeterminant vækst. Bruges i madlavningen eller spises rå, ca. 125 gram.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Heritage Seed Library

Nver (*Solanum lycopersicum*) **FS0963** Fra Armenien via et frøbytte med en, der havde købt frøene dér. Tomaterne er røde, og vejer 100 - 200 gram. Nver betyder "gave" på armensk.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Lotte Hansen

Skt. Peter / St. Pierre (*Solanum lycopersicum*) **FS0103** Mellemstørrelse tomat. Tidligere end König Humbert som den ligner. Gammel fransk sort.

Udbydes af: **5 (f)**

Bøftomat, andre farver

Beauty King (*Solanum lycopersicum*) **FS0617** Lidt sen bøftomat med de flotteste frugter, jeg nogensinde har set. Bicolor gule-røde, nok mere gule, med røde striber der løber ned af siderne. Dog ikke så velsmagende som Hillbilly, der også er 'flammeret'.

Udbydes af: **5 (f)**

Black Russian (*Solanum lycopersicum*) **FS1392** Sort bøftomat. Kompakt og yderig, med masser af mørke mahogni-brune tomater. Skøn smag, en lækker blanding af sukker og syre. Tomaterne har en karakteristisk mørk og røget smag, som kendes fra andre sorte tomater. Vægten mellem 50-400g. Velegnet til skiver og salat. Kan også dyrkes på friland. Kan med fordel dyrkes med to stammer. Væksten er indeterminant og bladformen almindelig.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Black Seaman el. Black Sea Man (*Solanum lycopersicum*) **FS0644** Mellemstor bøftomat med smukke farver i rødbrunt og mørkegrønt. Minder lidt om Black Brandywine, men mildere. Var bedst i drivhus. Kartoffelbladet, halvdeterminat plante. Beskrives som russisk arvesort - i lighed med de fleste 'sorte' tomater.

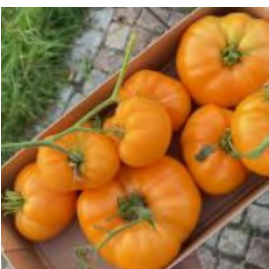
Udbydes af: **5 (f)**

Chocolate Stripes (*Solanum lycopersicum*) **FS0545** Mellemstørrelse, rød-brunlige frugter med gul-grønne striber. En af de smukkeste tomater, der findes. Velegnet til friland. Fin smag. Gave fra medlem af SSE, forædlet af en "free breeder" i USA - den ene "forælder" er Tom Wagner's Schimmeig Creg tomat.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Lila Towle

Kellogg's Breakfast Tomato (*Solanum lycopersicum*) **FS1369** Orange bøftomat, højt ydende i drivhus med en velafbalanceret smagsprofil. Tomater på 0,5-1 kg, forfriskende søde, let krydrede og meget saftige. Modne frugter har en flot gylden abrikosfarve med marmoreret kød, der holder sin form efter at være blevet skåret i skiver. Få kerner. Amerikansk arvesort fra West Virginia.

Udbydes af: **3810 (f)**

Foto: Magnus Kaslov

Striped German (*Solanum lycopersicum*) **FS0556** Meget stor, lidt flad bøftomat med orange/røde/gule striber. Smagen er blid og behagelig. Oprindelse: Kendt i USA som arvesort og betegnes i Impectas katalog som „kulturarv fra 1800-tallet“.

Udbydes af: **757 (f), 5 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Peberfrugt, paprika og chili (*Capsicum* arter)

Styrken på chilipeber måles efter Scovilleskalaen, i Scoville enheder eller Scoville Heat Units (SHU). Skalaen starter ved 0 og går til mindst 2.000.000. I dag bruges ofte styrkegruppe, fra 0 til 10 eller 14. For begge skalaer gælder at sød peber har styrke 0.

Begge skalaer kan findes via Google. De bruges om muligt her, men ellers bruges udtryk som "moderat" eller "meget" stærk.

Smagsoplevelser varierer meget fra person til person.

Artsnavn f.eks. *Capsicum annuum*, *C. chinense* eller *C. pubescens*, er værd at huske, hvis man vil undgå krydsninger. De kan overraske med styrke eller mangel på styrke. Du kan finde oplysninger om dette på internettet.

Bulgarian Carrot (Shipka) (*Capsicum annuum*) **FS0120** Velegnet til krukke, spidse gulerodsfarvede frugter. Meget stærk chilipeber. Oprindelse: Bulgarien, via Shepherd's Garden Seeds, USA.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Lila Towle

Caloro chili (*Capsicum annuum*) **FS1215** *Capsicum annuum* 'Caloro'. 60 cm høj busk, der giver mange aflange peberfrugter, der modner fra grøn over lys gul og til sidst rød. Det er en stærk chili (styrke 3-4) med en skøn smag og en tyk væg af frugtkød. Sås febr.-marts. Spiretemp: 25 gr.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Chocolate Cherry (*Capsicum annuum*) **FS0122** En rund, mild, 4-5 cm. tykvægget chili, der starter som grøn og modner til flot brun. Prøv f.eks. at bage dem i ovnen med kød eller ostefyld.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Cochiti (*Capsicum annuum*) **FS0843** Hot Chili. Røde når de er modne. Aromatiske 6 - 8 cm. lange, lidt buklede frugter. Styrke: 4-6 på Scoville skalaen. Anvendes frisk, grøn eller rød, og som moden til tørring. Udviklet for århundreder siden af Cochiti Pueblo-folket ved Rio Grande-floden.

Udbudt af Terre de Semences, Association Kokopelli i 2004.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Czechoslovakian Black (*Capsicum annuum*) **FS0124** Meget dekorativ chilipeber med aflange glatte frugter, der undertiden peger opad. Farven som umoden er mørk violet, næsten sort, og frugterne modner til rød. Moderat styrke: 20.000-30.000 Scoville Units.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Brian Krause

Goat's Weed /Black Cobra (*Capsicum annuum*) **FS1393** *Capsicum annuum* 'Goats Weed'/Black Cobra

Stærk chili fra Venezuelas højland. Dekorativ vækst med sølvdunede blade og stængler. Højde op til over en meter, men ofte lavere i potte. Meget produktiv med aflange frugter på ca. 6 x 1 cm. Frugterne er først sorte (deraf navnet 'Black Cobra'), senere røde. Styrke ca. 8. Scoville 30.000-50.000 - måske mere. Planten er relativ kuldetolerant, især om efteråret med gradvis tilvænnning til lave temperaturer. Egner sig fint til overvintring inden døre. Ingen problemer med lus. Åben bestøvet og kan derfor krydse med andre chili. Krydsninger genkendes ofte på deres glatte blade.

Udbydes af: **497 (f)**

Foto: AnneMarie Sørensen

Habanero Dulce (*Capsicum chinense*) **FS1067** Denne meget milde chili af Habanero type ("Dulce" betyder sød) kræver varme og klarer sig bedst i drivhus eller vindueskarm. Stort udbytte. Frugterne modner laksefarvet og har en fin smag og aroma af fersken, mango og karamel.

Udbydes af: **9 (f)**

Lombardo (*Capsicum annuum*) **FS1214** Sød paprika. Sås februar-marts. Spirer ved 25 grader. Kræver varme, bedst i drivhus. Stort udbytte. Højde: 50-60 cm, frugt: 10-15 cm, styrke: 0, grøn/rød. Giver mange frugter, som er hurtigt til at modne røde. Velsmagende.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Trinidad Perfume Chili (*Capsicum chinense*) **FS1069** Denne milde chili klarer sig bedst i drivhus eller vindueskarm. Pænt udbytte. Frugterne modner gule og har en fin duft af eksotisk frugt. 50 cm. høj plante.

Udbydes af: **9 (f)**

Ungarsk Rund Chili (*Capsicum annuum*) **FS0559** Modner ret hurtigt til flotte røde runde chili. Moderat stærk. En chili, som jeg har haft megen glæde af.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Øvrige natskyggefamilie

Garden Huckleberries (*Solanum scabrum*) **FS1093** Sjov plante at dyrke i haven da bærrerne, der ved fuld modenhed er spiselige, ligner Sort Natskygge, og man dermed kan "chokere" sine gæster ved at servere f.eks. muffins eller tærte med disse smukke dybsorte bær med den mest vidunderlige pink/lilla saft. Dyrkes så man har helt styr på den, og der ikke sker forveksling, f.eks. i spande.

Forspiring samtidig med tomater.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

KÅL (BRASSICA OLERACEA OG VISSÉ B. NAPUS)

Vi mangler adoptanter til en stribe af de gamle danske kålsorter!

Nogle af dem har foreningen i dyrkning allerede, mens andre er sorter vi skal i gang med at dyrke, fordi de har en værdifuld dansk dyrkningshistorie!

Vores kålkoordinator Gert Poulsen (mailadresse se under "koordinatorene" på hjemmesiden) vil være behjælpelig med at skaffe frø, og vejlede i frøavl af kålene.

Det drejer sig om følgende sorter:

Spidskål: Erstling Linga :FS1263

Hvidkål: Høj Amager: FS0149

Hvidkål: Københavns: Torve: FS1133

Grønkål: Høj Amager: FS0651

Rosenkål: Polarstjerne: FS0922

Rosenkål: Amager Minaret: FS0923

Læs mere om sorterne i databasen og i "Leksikon over gamle danske grøntsagssorter" hvor der er udførlige beskrivelser af de enkelte sorter og deres dyrkningshistorie!

Hovedkål

Erstling Linga (*Brassica oleracea*) **FS1263** Tidlig spidskål, meget lysegrøn sort med faste, korte hoveder og sluttet vækst. Sorten er sund og klarer sig godt i marken. Den er forholdsvis god til at dække jorden, hvilket gør den god til at konkurrere med ukrudtet. Hovedformen er som de nutidige sorter, men hovederne er forholdsvis små med en gennemsnitsvægt på 475 g.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Langendijker Vinter Dural (*Brassica oleracea*) **FS1325** BITTERSUND. Middelkraftig hvidkål med et frisk-grønt rundt hoved. Middel-tidlig efterårskål med gode lageregenskaber. Sprød og velsmagende. Har effekt på fysiologiske indikatorer på livsstilsrelaterede sygdomme (bl.a. helbredende virkning på type 2 diabetes).

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Grønkål og bladkål (*Brassica oleracea*)

Flerårig bladkål fra Myrrhis (*Brassica oleracea*) **FS1029** Flerårig bladkål med stor genetisk bredde, da den er en krydsning mellem flere varianter, der ikke er selekteret på - og som man selv kan lege videre med. Bladene varierer fra kraftigt krusede til helt glatte, og smagen varierer fra mildt til bittert. En fantastisk bladgrønsag til både rå og tilberedte måltider. Yndlingsplanter kan stiklingeformeres af vedagtige grene i november, hvis man vil selektere, eller man kan bevare bredden ved at samle og så frø. Forventet levetid for den enkelte plante er 4-5 år. Fra frø doneret af Tycho og Karoline fra Permakulturhaven Myrrhis. En af moderplanterne stammer fra Stillehavskysten i staten Washington, USA.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Karoline Aaen

Flerårig kaleidoskopisk kålgrex (*Brassica oleracea*) **FS1379** Det oprindelige genetiske materiale kommer fra Oregon-forædler Chris Homanics grex af et antal flerårige kålsorter. Selekeret for mange sideskud og evne til at slå spontan rod, når sidegrenene rammer jorden. Det giver en langlivet selvklonende kål. Forvent stor variation i farver, vækstform, bladtype mm. Efter frost vil der være en del lilla og pink farver, blad variationer og endda hvidlige individer. Anvendes primært som aspargesbroccoli. De bedste individer kan klones ved stiklinger. Homanics frigav sine frø under OSSI licens (Open Source Seed Initiative) for at betone en ånd af samarbejde og beskytte genpuljen fra store multinationale frøkonglomerater, der ville kunne tænke sig at patentere eller kontrollere afkomene. OSSI-licensen betyder at du kan bruge frøene præcis som du vil, så længe du ikke begrænser andres dyrkning af dem, og at licensen her nævnes, når du overfører eller giver frøene videre. osseeds.org.

Læs mere i databasen.

Udbydes af: **2860 (f)**

Halvhøj Ekstra Moskruset Tiara (*Brassica oleracea*) **FS0929** BITTERSUND: En af de bittersunde grønkålssorter fra MaxVeg-projektet. Har meget krusede blade, der sidder på en lav til halvhøj stok på 45-50 cm. Oprindelig A. Hansen Amagerfrø 1972. Har effekt på fysiologiske indikatorer på livsstilsrelaterede sygdomme (bl.a. helbredende virkning på type 2 diabetes)

Udbydes af: **9 (f), 96 (f)**

Foto: NO Crossland

Halvhøj Kruset Konserva - Hunderup70 (*Brassica oleracea*) **FS0928** BITTERSUND: Gammel grønkålssort fra Dæhnfeldt. Vinterhårdfør. Grønkålssort fra Dæhnfeldt, på markedet i 1970. En af de bittersunde kålsorter fra MAX veg-projektet. Har effekt på fysiologiske indikatorer på livsstilsrelaterede sygdomme (bl.a. helbredende virkning på diabetes 2)

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Hedebykål (*Brassica oleracea*) **FS0927** Store, grove blade, giver stort udbytte andet år inden blomstringen. God til overvintring. Gammel sort fra Hedeby Museum.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Jersey tree (Walking Stick) cabbage (*Brassica oleracea*) **FS0150** Bliver op til to meter høj på øen Jersey.

Udbydes af: **5 (f)**

Mettes pink bladkål (*Brassica oleracea*) **FS0926** Forædlingsmateriale. Det vides ikke sikkert, om den faktisk hører til denne gruppe, da det er spontan krydsning med ukendt ophav. Utrolig smuk blådugget bladkål med pink nerver og bladkant. Det er på eget ansvar, hvordan den kommer til at se ud i næste generation.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Grønkål og bladkål (*Brassica napus*)

Siberian Kale [usikkert syn. Sibirisk Blåkål] (*Brassica napus*) **FS0151** Grønkålstype med violet anløbne blade og violette stængler. Bladene indskårne – minder om f.eks. "Finsk/Baltisk" – men er mere grøn i farven. Vinterfast og smager godt.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: ?

RODFRUGT

Rodfrugt, hvor det primært er de overjordiske dele, der anvendes, f.eks. radiseskulper, står under afsnittet Krydderurter.

Priser på de vegetativt formerede (knoLde, stiklinger m.m.) varierer efter vægt og forsendelsesmetode. Spørg altid udbyderen.

Rødbede

Bodils Rødbeder (*Beta vulgaris*) **FS0769** Forædlingsmateriale. Dels røde og dels sribede runde rødbeder dyrket og krydset siden ca. 1995. Mere eller mindre mønstrede, ikke helt så mørkerøde. Kan blandes i en ret med andre grøntsager uden at det hele bliver rødt.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Kamuoliiai 2 (*Beta vulgaris*) **FS0770** Rund, rød op til 10 cm. Oprindeligt Litauen via Seed Ambassadors.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Niki Bi Frost

Gulerod

Flemmings gulerødder (*Daucus carota*) **FS1046** I 2020 en hobbykrydsning på 3. år af flere sorter: Naroma x Hilmar + Early Scarlet Horn + Jaune de Doubs + Dragon Sushi + Bodils kryds. Du kan lege videre med at lade alle planter krydse sig eller ved at udvælge de rødder, du bedst kan li', og isolere dem til næste års forsøg (tag mindst 20).

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Future Heirloom Special Edition (*Daucus carota*) **FS1368** Mix af tre gulerodsgrex: Vivi Logan, Bodil Gimbel og Hotel- og Restaurantskolens (ved Malte Rod). Hver grex består af ca. 7 forskellige gulerodssorter, der er krydset i hinanden. Gulerødderne vil være meget genetisk variable. Der vil derfor være god chance for at nogle vil være yderst godt tilpasset lige netop din have og smag. Hvis du gemmer frø fra de bedste individer, har du starten på din egen gulerods-landsort. For at få frø skal man være indstillet på at dele af sin egen efterfølgende frøhøst, så den fælles pulje forbedres. Mixet blev lavet i anledning af arrangementet Future Heirloom 2024 på HRS: <https://hrs.dk/future-heirloom>

Udbydes af: **2860 (f)**

Kragenæs gulerod (*Daucus carota*) **FS1061** En vild gulerod fra Kragenæs på Ærø blev krydset med en gammel hvid sort fra SESAM 'Belgisk Vit' (sandsynligvis synonym med 'Belgian White'). Derefter har Frøsamlerne fået frøene overdraget. Denne gulerod er hvid og forgrener sig en del. Den kan med fordel sås med passende afstand så den ikke skal udtyndes. Den er meget forskelligartet i smag, generelt lidt skarp og lidt bitter. Det er udpræget en gulerod der skal tilberedes, så giver den til gengæld rigtig god smag til både gryderet og suppe.

Udbydes af: **640 (f), 96 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Lange Loiser (*Daucus carota*) **FS1387** Ældre østrigsk sort. God og sund mørk orange gulerod med meget aromatisk smag og duft af gulerodsfrø. Lang og relativt tyk (ca. 4 cm). God vinterholdbarhed. Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Havrerod og haveskorzoner

Havrerod, Vild dansk (*Tragopogon porrifolius*) **FS0166** Findes kun vildtvoksende i Danmark på Ertholmene, sandsynligvis forvildet fra småhaver ved fæstningen. En tidligere kollega hjembragte nogle få frø fra Christiansø til donoren IH, som hun så har formeret.

Udbydes af: **60 (f)**

SE Sørensens havrerod (*Tragopogon porrifolius*) **FS0689** Svend Erik købte frø af havrerod i 1969, og har siden da hvert år taget de 7 bedste rødder fra til frøavl. De oprindelige frø gav nogle værre "trævlerødder". Men udvalgsavlen har virket. Nu er sorten rimeligt stabil og producerer 75% pæne rødder - hvilket er godt for havrerod. Adoptionsort.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Svend Erik Sørensen

Skorzoner, Russisk kæmpe (*Pseudopodospermum hispanicum* syn. *Scorzonera hispanica*) **FS0785** Tåler frost og kan blive i jorden gennem vinteren. Velsmagende rodfrugt. Kaldes 'fattigmandsasparges', men smager mere af nødder end af asparges. En sund rodfrugt, der indeholder inulin, der regulerer blodsukkerbalancen. Bladene kan anvendes som salat-grøntsag.

Udbydes af: **9 (f)**

Jordskok

Dwarf (*Helianthus tuberosus*) **FS0540** Sorten er bemærkelsesværdig, fordi den kun bliver 50-80 cm høj. Velegnet til små køkkenhaver og højbede. Bliver ikke som andre jordskokker til 'ukrudt', fordi knoldene sidder tæt sammen på stilken, så det er nemt at få alle knolde, når man graver dem op. Knoldene har rød overflade. Oprindelseslandet er Holland.

Udbydes af: **9 (v), 1071 (v)**

Foto: Brian Krause

Fuseau, Aspargesjordkok (*Helianthus tuberosus*) **FS1230** Denne er en af de allerbedste jordskokker. Gourmetkokke roser den til skyerne. Den er glat og aflang og nem at rengøre og skrælle. Den giver et fint udbytte. 2-3 meter høje stængler over jorden. Oprindeligt tilbudt i 1970'erne af Det Danske Haveselskabets Frøforsyning i bladet 'Haven'. Dyrket i udbyderens have lige siden.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Anders Bech

Mettes jordkok (*Helianthus tuberosus*) **FS0775** Store glatte knolde, stort udbytte. Kraftig ikke-blomstrende plante. God til læhegn på åbne jordstykker.

Udbydes af: **5 (v)**

Foto: Mette Juhl Petersen

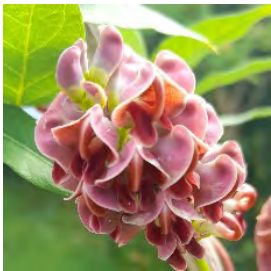

Urodny (*Helianthus tuberosus*) **FS0539** Knoldene er hvide og middelstore. Sorten er tidlig og blomstrer under danske forhold. Udbyttet er stort. Denne jordkok kom til Forskningscentret i Årslev i 1969 fra UKZUZ (Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture (Cista)). Oprindelseslandet er Tjekkiet.

Udbydes af: **642 (v)**

Foto: Marion Louw

Øvrige rod- og knoldvækster

Amerikansk kartoffelbønne (*Apios americana*) **FS0170** Uden sortsnavn. Bælgplante med slyngende vækst – bliver høj og behøver noget at klatre op ad. Blomster sidst på året med underlige støvetviolette ærteblomster. Danner små knolde på kravlende jordstængler. Knoldene er forskelligartede i størrelse fra hasselnød til valnød. Ikke noget stort udbytte men sjov afveksling som flerårig afgrøde, der mest gror hvor det passer den! Smag og konsistens er kastanjeagtig og rigtig rar ristet på en pande.

Overvintringen i kulde usikker, men overvintrer fint på voksestedet.

Udbydes af: **90 (v)**

Foto: Søren Holt

Cikorierod, di Chiavari (*Cichorium intybus*) **FS0783** En særlig cikoriesort, som dyrkes for de lange slanke let bitre rødder. Temmelig robust, sås som andre cikorier tidlig sommer og høstes efterår/vinter. Man kan evt skære den bitre kerne ud, men tilberedes ellers som gulerødder og pastinak. Oprindelse: Real Seeds i Storbritannien.

Udbydes af: **90 (f)**

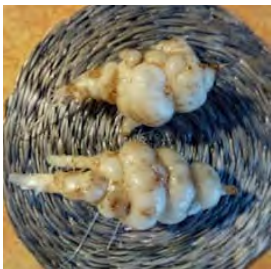
Foto: Merete Juul

Jordkastanie (*Bunium bulbocastanum*) **FS0173** Uden sortsnavn. En af de "glemte køkkenurter". Små spiselige søde, fede knolde.

Udbydes af: **757 (v)**

Foto: Brian Krause

Kinaskok, knoldgaltetand eller Choro-gi (*Stachys affinis*) **FS0174** Små hvide knolde, der ligner michelinmænd. De sættes tidligt i foråret, kan evt. sættes til forspiring i drivhus i marts, og plantes ud i april. Bedst i sol, evt. halvskygge og god muldjord. Høstes november-forår. De små hvide knolde er en spændende gourmet-grøntsag.

Udbydes af: **1146 (v)**

Foto: Anders Bech

Knoldselleri, Balder Bonnet (*Apium graveolens*) **FS1380** BITTERSUND. En gammel bittersund knoldselleri fra MaxVeg-projektet. Sås senest 1. marts. Spirer ved 18-20 grader. Ideel væksttemperatur 17-18 grader. Kræver lys og må aldrig tørre ud. Og må de første par måneder ikke komme under 13 grader. Udplantes midt i maj. Knoldselleri kræver god muldjord og gødning undervejs i vækstperioden for at udvikles. De bittersunde grønsager har effekt på fysiologiske indikatorer på livsstilsrelaterede sygdomme (bl.a. helbredende virkning på diabetes 2)

Udbydes af: **9 (f)**

Pastinak, Schleswiger Schnee (*Pastinaca sativa*) **FS1388** Lækker, meget hvid og sund pastinak, med kraftig nøddesmag. God vinterholdbarhed.

Forædler er H. P. Christiansen.

Udbydes af: **640 (f)**

Radise, Københavns torve, Hafnia (*Raphanus raphanistrum subsp. sativus syn. Raphanus sativus*) **FS1338** NGB 1961. Sorten er en særdeles ensartet, kuglerund radise af mørk rosenrød farve og med ca. 1/3 hvid spids. Toppen er ret kraftig. Radisen forbliver fast og lækker i struktur indtil den går i stok. Smagen er middelskarp. Nem at dyrke, også til frø. Ved såning i april blev frøene færdige i slutningen af september.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Yacon Morado (*Smallanthus sonchifolius*) **FS0496** Yacon er knolde fra Sydamerika, der dyrkes som georginer. En af inkaernes "glemte" afgrøder. "Morado" på spansk betyder lilla, violet. Høj flot plante, over to meter. Spises rå eller kogt, meget sprøde, med behagelig og meget mild smag – lidt som en rigtig sprød vandmelon. Begrænset antal, udbydes indtil 15. april.

Udbydes af: **5 (v)**

Foto: Søren Holt

LØG

Krydderløg, hvor bladene anvendes, f.eks. purløg og pibeløg, står under afsnittet Krydderurter.

Priser på de vegetativt formerede (løg m.m.) varierer efter vægt og forsendelsesmetode. Spørg altid udbyderen.

Hvidløg

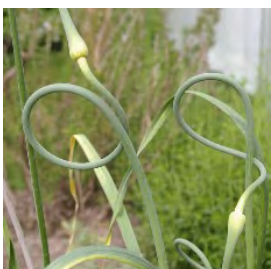
Slangehvidløg

Estisk rød (*Allium sativum*) **FS0010** Slangehvidløg, Marbled Purple Stripe- type. Hele toppen med små yngleløg kan plantes og bliver til en klump små og lidt større hvidløg, der kan høstes løbende det meste af året. Hvis fed lægges efterår får man ret store løg med kun 3-5 fed pr. løg - en fedstørrelse der ikke er social dagen efter. Købt på et marked i Tallin. Adoptionsort. Kun yngleløg.

Udbydes af: **90 (v), 47 (v), 9 (v)**

Foto: Merete Juul

Rebberg Knoblauch (*Allium sativum*) **FS0009** Rocambole type (slangehvidløg). Denne sort er det hvidløg, der "slanger sig" mest. Det er kommet til Frøsamlerne fra SESAM, men den stammer oprindeligt fra den schweiziske frøsamler-organisation Pro Specie Rara. Sorten blev oprindeligt dyrket på vinbjerget. Adoptionsort.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Anders Bech

Øvrige løg (Allium arter)

Babington porreløg (*Allium ampeloprasum*) **FS0188** Babington porreløg har en mild hvidløgssmag. Feddene ligner elefanthvidløg. Åben skærm med rosa blomster og mange vårgønne store yngleløg. Ved roden små brune yngleløg (bulbiller) med hård skal. Vokser kun vildt i det vestlige Storbritannien og er sjælden dér. Menes at være en reliktplante efter dyrkning i klostre i det sydvestlige England og Irland. Kun yngleløg udbydes.

Udbydes af: **90 (v)**

Foto: Anders Bech

Skalotteløg, Læsøstammen (*Allium cepa*) **FS0750** Klassisk skalotteløg, som lægges tidligt i april. Læsøstammen er den eneste rene "uforurende" stamme i Danmark. Små sætteløg bliver færre større skalotteløg, store sætteløg bliver til flere små skalotteløg. I NordGen under navnet Dkallas5, men mistet i klonsamlingen (se databasen for hele historien). Adoptionsort.

Udbydes af: **757 (v)**

Foto: Søren Holt

Skovløg (*Allium scorodoprasum*) **FS0563** Vokser vildt i Danmark. En meget smuk løgplante. Kaldtes "Hyrdedrenges krydderi", fordi hyrdedrengene dryssede de små yngleløg ovenpå deres fedtemadder som velmagende pålæg. På toppen af stænglen dannes en kugle med 20-40 små violette yngleløg med mild hvidløgssmag. Disse små løg pilles fra hinanden og kan drysses på en salat eller svitses på panden. I jorden sidder også et lille løg, der kan bruges ligesom skalotteløg.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Anders Bech

BÆLGFRUGTER

Havebønne

Grønne bønner: Buskbønner

Fanium (*Phaseolus vulgaris*) **FS0607** En lav plante med lange tynde bønner. Bælgene er meget sprøde og velmagende. Fortjener at blive kendt og bevaret. Oprindelse: hollandsk handelssort, skaffet i 1984 af en planteavlskonsulent til grøntsagsavler Kaj Jensen på Nordfyn. Den forblev avlerens favoritsort resten af livet. Den kom videre til en ven af familien og derfra til en frøsamler. Findes ikke under det navn i nogen genbank (men der er en hollandsk sort, der hedder 'Fanion').

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Hundrede for én (Fra SESAM) (*Phaseolus vulgaris*) **FS0210** Middelsen-sen. 30-45 cm høj. Bælgene relativt korte, trinde, noget krumme, tykke og velmagende. Er ikke helt ribbefri, så plukkes på haricot vert stadiet. Modne frø er gråbrun med lyse og mørke tegninger. Bemærk, denne sort fra SESAM er forskellig fra den anden Hundrede for én, som vi har fra NGB - og som har gulbrune frø, som beskrevet i de gamle kataloger.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Ukendt

Jumbo (*Phaseolus vulgaris*) **FS0211** Noget krybende og væltende buskbønne (evt. lidt støtte). Modner over en lang periode. Store, flade, brede bælg. Planten fylder meget, men bønnerne er velsmagende - "rigtig bønnesmag", og udbyttet er godt. Kuldetålende. Opr. Oregon, USA.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Klingbjerg (*Phaseolus vulgaris*) **FS0788** Haricot vert bønne, der er meget lang og fin i det. Ribbefri. Frøenes grundfarve er brunlig violet og tegningerne er hvide/cremehvide og meget uregelmæssige. Frøene er aflange og kun svagt krummede. Navlen (hilum) er hvidlig-brun. Kommer fra Mette Petersens svigermor Anni. Hun er fra Als, og bønnerne er dyrket dér gennem generationer i hendes familie, der boede i landsbyen Klingbjerg. Adoptionsort.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Nerina (*Phaseolus vulgaris*) **FS0212** Grøn buskbønne, perlebønnetype. Små tætte planter, som er meget yderige og stabile uanset vejret. En stor mængde fine, tynde og meget smagfulde grønne bønner. Bælge som ikke høstes i tide forbliver et godt stykke tid stadig gode. De bliver ikke grove eller forvoksede. Købt i Brugsen ca. 1995, ikke set siden. Adoptionsort.

Udbydes af: **90 (f), 5 (f), 207 (f)**

Foto: Hanne S. Christensen

Provider (*Phaseolus vulgaris*) **FS0213** Buskbønne, med stort udbytte af velsmagende grønne snittebønner. Kan sås meget tidligt, før 1. maj, og har god kulde- og fugtresistens. Amerikansk sort fra 1963, nået til Frøsamlerne gennem firmaet Frøposen.

Udbydes af: **47 (f), 757 (f)**

Foto: Gitta Olesen

Rundbælget Ribbefri (*Phaseolus vulgaris*) **FS1270** Snitbønne. Lange grønne ribbefri bælg med gule frø. Bælgerne kommer i bladhjørnerne. Udviklingstid 51 dage. Plantens højde er 50 cm.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Grønne bønner: Stangbønner

Kjems' pea bean (*Phaseolus vulgaris*) **FS0206** Giver et godt udbytte, selv i halvkedelig dansk sommer. Utroligt lækker smag og konsistens. Robust, med lyslilla blomster og 10-12 cm lange, svagt krumme grønne bælg med lilla striber og pletter, velsmagende, bliver praktisk talt ikke ribbet. Frøene runde, flødefarvede med lilla striber og pletter. Ligner de andre Pea-beans i vækstformen. Suzanne har fået bønnerne fra Lise, der har dyrket dem i 32 år, og som har fået dem fra familien Kjems, som har haft dem i familien siden 1890'erne. Familien Kjems rejste til Amerika for at lede en dansk folkehøjskole i Michigan. Faderen døde, og moderen drog tilbage til Danmark i 1897 med sine 5 børn. Med i bagagen var bønnerne. Adoptionsort.

Udbydes af: **5 (f), 757 (f), 3690 (f), 151 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Pea bean (*Phaseolus vulgaris*) **FS0207** Temmelig hårdfør stangbønne. Små runde frø, hvid/røde i korte bælg, dekorative. Ualmindelig god smag som grøn bønne. Kan bruges som friske grønne, friske bælgede eller tørrede bønner. Til frisk konsum skal der høstes tidligt og løbende, da bælgene hurtigt bliver tørre. Opr. Heritage Seed Library, HDRA. Frøene er avlet af Lila Towle og formidles venligst af udbyderen.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Prinsesse, høj (*Phaseolus vulgaris*) **FS0786** Bemærk at der er flere bønner der kaldes 'Prinsesse', men som er meget forskellige og har forskellige NGB nr. Højde 2,5 – 3 m. Grøn/lilla melerede bælg, ret små flødefarvede/lilla melerede bønner. Frodig og rigtydende. Kan bruges som grøn bønne, koges som fuldmoden med eller uden bælg (bælgen har ikke stive fibre), eller bælges til tørrede bønner. De fuldmodne bønner kan bælges og kommes i fryseren uden blanchering. Indleveret til NordGen i 2007 under navnet "Prinsesse", som en gammel sort, af Torben Jensen.

Udbydes af: **1792 (f)**

Foto: Brian Krause

Romme familiens stangbønne (*Phaseolus vulgaris*) **FS0672** Bælgen er kort, krum og har meget mørke tegninger også på bønnen. Spises frisk, selv når bælgene buler af de runde spættede frø, og er meget velsmagende. Folmer Romme, et af foreningens første medlemmer, fik frøene i 1960'erne fra en lærer på Haslev Borger- og Realskole, hvor Folmer var overlærer. Familien har dyrket sorten lige siden. Den stammer fra en turistrejse, så vidt man husker til Italien – og er altså et kulturminde fra den tid, hvor danskerne først oplevede charterrejser og blev dus med sydens køkken.

Udbydes af: **3083 (f)**

Foto: Mette Sivertsen

Voksbønner: Buskbønner

Carmencita (*Phaseolus vulgaris*) **FS0425** Fra NordGen, i forbindelse med projektet om genopdagelse af gamle bælgfrugter. Ohlsens Enke sort. Kom frem i 1947. Yderig, men skal plukkes tidligt, da den ikke er ribbefri. Den er let at bælg når frøene er fuldt udviklede. De unge bælg er lysegrønne, modnende til gule. Adoptionsort.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: NO Crossland

Mont d'Or (*Phaseolus vulgaris*) **FS0573** Let rankende vækst med korte, brede bælg. Sortfrøet. Dejlig voksbønne. Gammel sort, opgivet som oprindeligt fransk. Kendt siden 1880'erne, nævnes i Vilmorin-Andrieux i 1885 og i Nordisk Illustreret Havebrugsleksikon i 1912.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Voksbønner: Stangbønner

Gold of Bacau (*Phaseolus vulgaris*) **FS0483** Lange, brede og meget lækre bælg. Meget tidlig af en stangbønne at være – især en Romano type. Donors favorit bønne pga. den lækre smag. Oprindeligt doneret til SSE af venner i den nordrumænske by Bacau.

Udbydes af: **1792 (f)**

Foto: Søren Holt

Tørrebønner: Buskbønner

Frank Reynolds Old Kentucky Family Bean (*Phaseolus vulgaris*) **FS1234** Høj buskbønne. Velegnet som tørrebønne, den er strenget som frisk bønne. Sås tidligt for at nå at få færdigudviklede tørrebønner.

Udbydes af: **5 (f)**

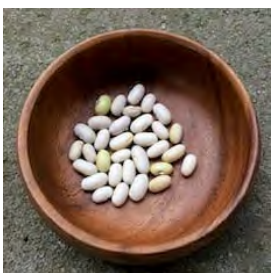
Foto: Mette Juhl Petersen

Gotländsk böna från Ale (*Phaseolus vulgaris*) **FS0192** Buskbønne med højt udbytte af hvide nyreformede bønner med rødviolette prikker og striber. Smager godt både i grøntsagssuppe og salat. Gotländsk landrace, tørrebønne indsamlet af Nordisk Genbank. Frøsamlerne kaldte den tidligere Gotländsk brunböna.

Udbydes af: **640 (f)**

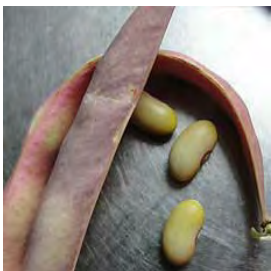
Foto: Lila Towle

Gotländsk Vit Böna (*Phaseolus vulgaris*) **FS0751** Ret tidlig landsort med hvide blomster og store blade. Laver nogle lange ranker (half-runner). Giver lange bælg med hvide bønner.

Udbydes af: **90 (f), 5 (f)**

Foto: Merete Juul

Grøn skovbønne fra Nederland (*Phaseolus vulgaris*) **FS0752** Buskbønne fra Nederland med lyst olivengrønne frø. Frøenes navle har ringe i orange og violet. Tåler lidt skygge. En fortrinlig tørrebønne, med et stort udbytte af store bønner af høj kvalitet. NO Crossland fik sorten til et arrangement på Nordvestfyns Hjemstavnsgrd i 2011. Det kan være sorten 'Giele Wäldbeantsje', en sort der er optaget på listen "Slow food foundation for biodiversity".

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: NO Crossland

Lav Borlotto (*Phaseolus vulgaris*) **FS0601**

Udbydes af: **144 (f)**

Prinsessebønne (fra Mariager) (*Phaseolus vulgaris*) **FS0196** Buskbønne. Højde ca. 30 cm, med hvid blomst. Bælgen er ca. 9 x 1,5 cm. Meget hurtig og robust, egnet til vores klima. De helt unge bælg kan bruges som grønne bønner, men de bliver hurtigt ribbede. Pæne lyse gulbrune tørrebønner, meget stort udbytte. Nem at tærskes, kan stærkt anbefales som tørrebønne. Gammel sort, nævnt i danske havebøger tilbage til sidst i 1800-tallet. Stammer fra familien Mortensen, Skringstrup nær Mariager. Vi kan følge historien ca. 100 år tilbage til Kvong i Vestjylland. Adoptionssort.

Udbydes af: **5 (f), 130 (f)**

Foto: Søren Holt

Ukrainsk ærtebønne (*Phaseolus vulgaris*) **FS0759** Lav plante med fine runde bønner. Er ikke følsom for nattefrost, så den kan sås fra midt i april. Det gør, at man helt kan undgå krydsning med andre bønner, da de blomstrer på forskellig tid. Koger ikke ud som andre bønner, og kan bruges til falafel. Må altså indeholde meget stivelse.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: NO Crossland

Yin Yang / Orca / Calypso (*Phaseolus vulgaris*) **FS1236** Lav buskbønne, tørrebønne. Tidlig, modner fint på planten. Frøene er smukt tofarvede, hvide og sorte, som Yin Yang-tegnet. Der er 5-7 bønner i de fleste bælg. Produktiv i en almindelig dansk sommer. Kommet hertil fra USA.

Udbydes af: **3690 (f)**

Foto: Lisa Nielsen

Zolfino (*Phaseolus vulgaris*) **FS0757** En traditionel toscansk sort. Fra bjergene omkring Prato, nord for Siena. Er optaget på Slow Foods Ark of Taste. Oprindelse: Toskansk frøsamler Angelo Barbetti via Guy Dirix i Belgien.

Små lysegule bønner („zolfo” betyder svovl på italiensk), runde til ovale bælg. De tyndskindede bønner bliver bløde og lækre ved kogning. Kan spises i bønnesalater, dryppet med olivenolie som sideret, eller på toast som frokostret.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Wikimedia Commons, Gallovaldarno

Tørrebønner: Stangbønner

Guatemala (*Phaseolus vulgaris*) **FS0217** Madbønne, trivelig og nem sort til at høste til modenhed. Klatrebønne, god blandt majs som mellemkultur. Æn mellem to majsplanter. Velegnet som hummus med lilla farve. Fra Guatemala indianere i højlandet.

Udbydes af: **640 (f)**

Königsberger Rote (*Phaseolus vulgaris*) **FS1235** Yderig stangbønne. Bælgen er smuk spraglet, og den har de smukkeste tofarvede frø. God til Shelly Beans. Stammer fra den tyske frøsamlerorganistaion VEN.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Stangbønne, Borlotto-type (*Phaseolus vulgaris*) **FS0201** Kun ca. 3 meter høj. Stort udbytte.

Kortere udviklingstid end Frøposens Borlottobønne. Fin til tørrede bønner. Ikke særlig god som grøn bønne (bælgen sej og med ribber). Store og lange bælg, lysegrønne med røde striber, senere rødmeleerede. Bønnen er blevet dyrket i foreningen i mange år under navnet "Folmer Rommes italienske stangbønne". Det blev i 2011 opdaget at foreningens Romme-bønne adskiller sig markant fra Romme-familiens bønne. Vi har besluttet at fortsætte med foreningens bønne under et nyt navn: Stangbønne Borlotto-type. Adoptionssort.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen

Ært

Hjælp Frøsamlerne - dyrk ærter!

Der er brug for hjælp til at dyrke alle de mange ærtesorter som frøsamlerne tager vare på. Vi leder både efter nogen, der kan hjælpe med at tage vare på en sort ved at adoptere, og nogen, der kan hjælpe med at forsyne markeder og webshop med frø:

Efterlysning af adoptanter for ærter.

Vores koordinator Flemming Pedersen (se kontaktoplysninger under "[koordinatorer](#)" på hjemmesiden) har næsten altid brug for en adoptant mere! HVIS du alligevel vil dyrke den samme ærtesort til konsum næsten hvert år, vil det være oplagt at blive adoptant af sorten. Kontakt Flemming!

Efterlysning af folk, der vil dyrke til markeder

Efterspørgslen efter markedsfrø af især høje ærter, men også andre sorter er nærmest umættelig! Vi kan levere gratis såsæd af mange forskellige sorter, mod at du sender en del af høsten tilbage til Markedsgruppen.

Hvis du vil prøve en sort af, måske få dig en ny yndlingsort og samtidig hjælpe med at forsyne vores markeder og webshop, så tøv ikke med at kontakte 1110 (se "udbydernes kontaktinformation" på websiden) og hør nærmere!

Marværter, høje

Amandas (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0602** En gammel sydfynsk familieært, fra en gammel dame, Amanda, der boede på Horne Land ved Faaborg. Ærteplanten er lysegrøn, lysere end f.eks. Holger, og nogle af bælgene har ”moss” – eller ujævnheder især nederst på bælgene. Denne karakteristisk er nævnt for nogle ærter i 1800-tallet. (Fx i J. Dybdahls "Kjøkkenhaveærterne", 1877. Ja ham med jordbærsorten). Måske ikke helt så søde som Holger, eller måske tidligere modne. Med i foreningens projekt med gamle bælgfrugter. Adoptionsort.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: ?

Frederik VII's ært (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0668** Omkring 2003 besøgte gartnerafdelingen i Den Fynske Landsby Gråsten Slot. Her var man i gang med en voldsom oprydning og nedlæggelse af haverne, efter Dr. Ingrid's død. Alt blev destrueret og kørt på lossepladsen, for det var blevet besluttet, at ingen måtte få noget. Trods det, lykkedes det at få nogle af de gamle ærter med tilbage til Den Fynske Landsby, hvor de er blevet dyrket siden. Gartneren på Gråsten Slot fortalte at, ærterne hedder Frederik VII's ært. Vi ved ikke hvordan eller hvornår sorten kom til slottet, men den findes i et frøkatalog fra firmaet Eltzholtz tilbage til 1902. Sorten indgik i foreningens projekt med gamle bælgfrugter. Rigtbærende, og med sød smag, som bibeholdes efter at ærterne har opnået fuld størrelse i bælgene. 5 fod høj. Kan høstes over et langt tidsrum. Adoptionsort.

Udbydes af: **757 (f), 3735 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Grams (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0237** Sød, god smag. Familiesort, doneret til Frøsamlerne af Mette Alkjær. Ligner Holgers, Juttas osv. Opr. fra Mettes farfar, der havde ærterne fra en slægtning, Hans Hansen Gram, en kendt gartner og frugtavlser i Svendborg. Adoptionsort.

Udbydes af: **47 (f)**

Foto: ?

Holteærten (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0678** Planterne bliver mindst to meter høje, og de skal støttes af et ærtestativ. De kan sås meget tidligt, og ”tåler det hele”. Ærterne er yderst produktive og kan høstes fra juli måned. Mikael's afdøde nabo, Kresten, har fortalt, at ærten er blevet dyrket i landsbyen Holte på Fyn i mindst 50 år.

Udbydes af: **1792 (f), 757 (f)**

Kong Christian X's hofært (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0673** Høj ært, der minder om ”Holgers Kæmpeært”. Den skal bindes op, giver store og flotte bælg. Oprindelse: Erling Lykke skriver: „Jeg har fået ærten af en bekendt, som har fået den af en kollega, som købte sit hus af en sygeplejerske fra Odense, der som ung tjente på Tjele Ladegård ved Randers, og som har bevaret ærten derfra. Da Kong Chr. X var konge fra 1912 til 1947, er det tænkeligt, at ærten er fra dette tidsrum”. Sorten var en del af Frøsamlerens projekt med gamle bælgfrugter. Adoptionsort.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Charlotte S. Poulsen

Maries (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0240** To meter høj marvært. Ærterne er store og søde, bliver sjældent melede, og angives at være modstandsdygtige over for orm. Oprindeligt fra Maries barndomsgård på halvøen Hurum i Norge. Da Marie i 1893 giftede sig ind i slægten på Transingård på Sydsjælland, tog hun ærten med sig. Ærten dyrkes stadig af slægten. Adoptionsort.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Hanne Hansen

Pastor Hagemanns ærter (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0676** To meter høj. Store bælg, med store og lidt sødlige ærter, der bliver lidt snerpende i smagen, hvis de bliver for store. Sund plante med godt udbytte. Ærten er doneret af Else Højbjerg. Via en veninde, Annegrethe Lund, kommer ærten fra arkitekt Uffe Pedersen (f. 1926). Ærten blev dyrket i Uffe Pedersens hjem i Vinding ved Vejle i en periode på ca. 60 år, og da han flyttede til Køge i 1953, tog han Pastor Hagemanns ært med. Uffe Pedersen dyrkede senere ærten på sin altan.

Udbydes af: **757 (f)**

Sønderjysk (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0695** Ærterne kom fra Sønderjylland til Odense på Fyn i 1926, med en mand, da han lærte sin kone at kende. Gerda, som boede på samme vej i Odense, syntes de var flotte og fik nogle frø af ham. Ebba fik så ærtene i 1998 af Gerda, da hun blev genbo til Ebba. Planterne bliver omkring to meter høje, ærtbælgen er mellemstor og med op til 8 ærter som sidder tæt i bælg. Velsmagende og meget tidlig. Adoptionsort.

Udbydes af: **757 (f), 5 (f)**

Stangært fra Fyn (tidl. også Høj ært fra Fyn) (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0554** Samlet af et medlem af Haveselskabet for en del år siden i besøgshaven hos 2 gamle brødre i Korup på Nordfyn. Vi har ikke kunnet komme det nærmere. Sorten er indgivet til Nordisk Genbank i 2014. Den er ikke voldsom høj (2 - men ikke 3 meter), og har korte, lidt stumpede bælg med lysegrønne ærter.

Udbydes af: **757 (f)**

Stevns (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0243** 2-2,5 meter høj marvært, store velfyldte bælg, velsmagende, holder sødmen længe. Lokalsort fra en gammel dame på egnen, bevaret af familien Hansen fra Stevns gennem 45 år. Med i Frøsamlerens ærteprojekt. Adoptionsort.

Udbydes af: **642 (f), 640 (f)**

Foto: Merete Juul

Store Holgers Kæmpeært (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0731** Tidligere FS0235b. 2-2,5 m høje, velsmagende, stort udbytte. Den har meget store, runde og overlappende bladflige. Spirer villigt. Opr. PØ dyrkningsforsøg, doneret af Gundersen familien. Den oprindelige sort hed FS0235, og var tydeligt en blanding af 2 morfologisk forskellige sorter, der nu er adskilt.

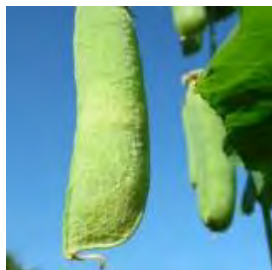
Adoptionsort.

Udbydes af: **497 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen og Brian Krause

Valdemars amerikanske (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0677** Denne arvesort er doneret af barnebarnet til Valdemar Henrik Olsen - der selv kaldte den for "de amerikanske ærter". De kan være hentet da Valdemar sejlede mellem Nord- og Sydamerika i 1917-18, eller af hans far der arbejdede i Chicago i 1893. Planterne bliver omkring 2 meter høje og skal støttes af stativ. Prikles evt. ud i maj og høstes i juli. Giver et stort udbytte, og selv store ærter bliver kun meget lidt bitre og melede. Lange bælg med tætsiddende ærter, som smager dejligt. Lang høst sæson. Ærterne er stadig faste efter kogning. Adoptionsort.

Udbydes af: **757 (f)**

Videmose (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0246** Gammel familiesort fra Heine Refsing. Høj, uensartet modnende. God kvalitet, holder lang tid. Adoptionsort.

Udbydes af: **640 (f), 757 (f)**

Foto: Søren Holt

Marvæarter, lave

Brudager (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0234** Lokalsort fra Sydøstfyn, der er gået i arv. En frøsamler har fået den af en murersvend, der har den fra en gartner nær Brudager, som har dyrket den i mange år frem til 1970'erne. Højde omkring 100 cm. Adoptionsort.

Udbydes af: **640 (f), 5 (f)**

Foto: Molly Hougaard

Jof (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0238** Middelhøj (120-150 cm), produktiv. Var i kataloget hos frøfirmaet 'Haveselskabets Frøforsyning' i Hjørring. Oprindeligt Nederlandske handelssort, står på accessionslisten hos den hollandske genbank. Karna Maj og Molly modtog frø af denne fra en mangeårig bevarer. Adoptionsort. Frøene er avlet af Lila Towle og formidles venligst af udbyderen.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Karna Maj

Slikærter

Ohlsens Enke Reform (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS1267** Lav slikært, 50-70 cm, med meget lyse bælg. Forædlet af Ohlsens Enke, sorten kom på markedet i 1952, og udgik af handel igen i 1970'erne. "Ohlsens Enke Reform" var med i Frøsamlerens projekt 2012-15 "med gamle danske bælgfrugter, og er omtalt i foreningens bog "Ærter og Bønner, genopdagelse af 28 gamle danske sorter".

Udbydes af: **96 (f)**

Ohlsens Enkes Pollux (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0976** Fremavlet i Sverige før 1950 ved at krydse sukkerært og marvært. Registreret af Ohlsens Enke i 1952, udgået af handelen i 70'erne. En del af Frøsamlerens "Ærteprojekt", en af OE sorterne, der ikke var opformeret i mange år. Slikært, ca. 150 cm. Enkle hvide blomster og kødfulde, lidt grove, bleggrønne, seglformede bælg. Den umodne bælg danner ikke rib og er meget velsmagende; saftig, sprød, fin sødme med en dejlig smag af ært. Bælgenes plukkes, når de er svulmet op, men før de bliver runde/tykke og udvikler en lille rib. Adoptionsort.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: NO Crossland

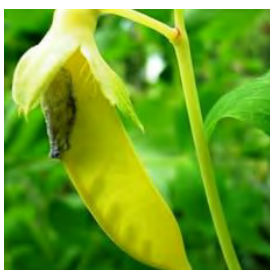
Sukkerærter

Engelsk Sabel ESA (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0694** Høj ribbefri ært. Spises med bælg. Produktiv og nem. Har været med i ærte-bønne-projektet. Fra L. Dæhnfeldt (markedsført i 1972), tilvejebragt fra NordGen. Adoptionsort.

Udbydes af: **1792 (f), 640 (f)**

Foto: Svend Erik Sørensen

Golden Sweet (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0528** Høj sukkerært, smukke tofarvede lilla blomster og lysegule bælg, dekorativ.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Søren Holt

Winterkefe eller Winterkefer (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0245** Navnet betyder „vinter-sukkerært“, vistnok på en tysk dialekt. „Kefe“ er ærten og „Kefer“ er ærteplanten. Meget speciel ært, der både kan sås meget tidligt forår, eller sent om efteråret omkring/lidt før først i november og indtil først i januar, overvintrer en almindelig dansk vinter som små spirer. Giver ærter fra midt i maj-først i juni, der er bedst spist som sukkerærter som helt unge, da de med alderen bliver lidt beske/bitre. Anvendelig i madlavningen, store lidt grove men velsmagende ærter. Afgjort en god afgrøde for dem der gerne vil have en aktiv jord hele året. Sorten blev doneret i 1998 af Dr. Maria Finck fra Kassel Universitet, og har været genstand for et ret omfattende dyrkningsforsøg på Center for Biodiversitet. Udbydes af: **47 (f), 642 (f), 5 (f), 207 (f), 3690 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Skalærter

Kleine Rheinländerin (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS1397** Meget tidlig, yderig, velsmagende sort, som har en god kuldetolerance.

Lav, 40-50 cm, behøver ikke megen opbinding, blot et par støttepinde.

Traditionel tysk sort.

Udbydes af: **5 (f)**

Meteor (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0631** 60 cm høj skalært, vinterært. Meget kulde tolerant og kan sås meget tidligt om foråret eller allerede om efteråret. Lækker ært, god i krukker og som første afgrøde i drivhus inden tomater mm. skal bruge pladsen.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Prince Albert (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0242** Handelssort fra Thomas Etty, fra før 1837; annonceret fra 1842. Tidlig, rundfrøet, 42 dage fra såning til høst (!). Højde: 100-200 cm. Muligvis synonymt med andre populære 1800-tals handelssorter. Afprøvet i museumshave på Samsø i 2006: "Blev meget høj og gav stort udbytte. Blev af museumsgæster vurderet som "ganske som at smage min barndoms ærter". Adoptionsort.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Svend Erik Sørensen

Markærter, herunder gråærter

Almara Pea (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS1323** Tørreært. De ret små frø kan både være prikkede (enten mørke eller lyse), ensfarvet grønne eller ensfarvet gule. Den lille stilk der holder frøet i bælgten bliver siddende på de modne frø. Sorten er udviklet på State Priekulī Plant Breeding Institute Latvia i 1991. Vi har fået den af Seed Ambassadors.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Biskopens gråært/slikært (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0224** Gammel svensk landsort med ret store violette ærter. En højt voksende slikært med farvede blomster og frø, en såkaldt grålsikært. Bælgen kan spises med de grønne ærter. På dette stadium har ærterne udviklet noget af den lilla farve, hvilket ses som lilla ringe i grønt, hvis man skærer bælgten over på tværs. Ellers spises de tørrede gråærter. Har været dyrket på marker ved Biskopsnåset i Dalarna af samme slægt i over hundrede år og findes nu også bevaret af den nordiske genbank, doneret af SESAM.

Udbydes af: **5 (f), 3690 (f)**

Foto: Søren Holt

Brun ært fra Nakskov (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0599** Stor gråært. Meget produktiv. Den af gråærterne, der minder mest om kikærter, når man bruger den til falafel og hummus. Fra Frilandsmuseet i Maribo. Adoptionsort.

Udbydes af: **640 (f), 5 (f)**

Foto: Karna Maj

Hälsinge Gråært (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0229** Nordisk GenBank modtog sorten i 1983. Markært.

Landsort. Kun få portioner.

Udbydes af: **130 (f)**

Höstärt (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS1350** Hvis man ikke har tilvænnet sine smagsløg til ærternes lidt megede smag er det godt at starte med de små ærter, som fx Höstärt. De kræver desuden mindre udblødningstid og kogetid. Planten er spinkel. Blomsten er to-farvet, bælgene er 4-5 cm lange med 5-6 frø i hver bælg. Ærterne er 4-5 mm runde og brune, lidt bulede.

Udbydes af: **207 (f)**

Foto: Hanne S. Christen

Jæmtlandsk gråært (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS1348** NGB103076. Planten bliver 1m høj, 2-farvede blomster, bælg 5-6 cm lange, op til 7-8 frø i en bælg, ærterne er 4-5 mm runde, frøene er meget mørke. Bælgene modner ujævnt, derfor er det en god hjælp at de har noget støtte at vokse op af. Da ærterne er små har de kortere tilberedningstid.

Udbydes af: **207 (f)**

Foto: Hanne S. Christensen

Lollandske Rosiner (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0230** Skal sås meget tidligt og blive helt tørre på planten. De forbliver hele, når de er kogt - skal koge et par timer. Donor har fortalt, at de blev brugt som forråd, før man fik kartofler, og at der blev solgt 44.000 tønder ærter til de københavnske arbejdere på et år. De gik ud af produktion på Lolland for ca. 100 år siden. Kom til os bla. via Tina Hansen fra en ældre samler på Lolland. Forskellige oprindelser. Adoptionsort.

Udbydes af: **5 (f), 3690 (f)**

Foto: Søren Holt

Retrija (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS1351** (syn. Stor Gråært) LVA 376. To-farvet blomst, bliver 2-3 meter høj, 7-8 cm bælg, 8-9 mm runde bulede ærter, brunmelerede. God høst. Fra Letland via Nordisk Råvara i Sverige.

Udbydes af: **207 (f)**

Foto: Hanne S. Christensen

Ringeriksert (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0635** Den tørre ært er lille, rund og grøn. Primitiv i forhold til moderne forædlede typer. Koger hurtigt, da ærterne er så små. Siges at give mindre luft i maven end gule ærter. Den første madvare i Norge med beskyttet oprindelsesbetegnelse. Dokumenteret på én gård fra 1823, men mange hundrede år gammel. "Sætermad", bruges kun kogt, til kraftige supper og stuvninger. Doneret til os af et medlem af den norske "Planteklubben".

Udbydes af: **207 (f)**

Foto: Hanne S. Christensen

Rosakrone (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS0855** Gråært, foderært. Ca. en meter høj. Skal have støtte. Blomster/bælge dannes i store klaser i toppen. Blomsterne er tofarvede, rosa/hvide. Som blomstrende er planten overraskende dekorativ. Gav ikke det store udbytte. Jeg nød oplevelsen af de flotte blomsterklaser. Planten er omtalt som god til hønsefoder. Opr. Sesam. Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Vivi Logan

Snedinge (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS1124** Gammel dansk skalært fra sidste halvdel af 1800-tallet. Bliver 110-120 cm høj. Bælgene skal sidde på planten, til ærterne er tørre. De tørre ærter er velegnede til gule ærter, hummus og sammenkogte retter. Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Niki Bi Frost

Vreta (*Lathyrus oleraceus* syn. *Pisum sativum*) **FS1295** 150 cm høj, blomsterne hvide, 5-6 frø pr bælg. Ærterne er gule, runde, 5-6 mm. Såede 2 meter 18/4, høstet 28/7 - gav 243 g tørre ærter. Stammer ifølge Politiken "fra Vreta Kloster i Sverige, og nedstammer fra ældre svenske og danske landsorter". Er en lille, næsten perlelignende ært, der har været en væsentlig del af svensk husmandskost. Ærten har en markant og lidt mere intens smag af ærter end almindelige gule flækærter. Bruges som disse i supper, sammenkogte retter mm. Udblødes i vand natten over og koges ca 30 min. Udbydes af: **5 (f), 207 (f)**

Foto: Hanne S. Christensen

Krydsningsfare i ærter

Vi har tidligere konstateret krydsninger imellem ærtesorter. I tre uafhængige tilfælde er der sket krydsninger, der har involveret høje grønne ærter. Der kan være flere tilfælde. Vi ved ikke hvordan det er sket.

Vi opfordrer derfor til at dyrke sorter, der ikke ligner hinanden. Hvis man dyrker sorter der ligner hinanden, så hold god afstand mellem sorterne. Hold øje med beskrivelserne af sorterne. Tag billeder og beskriv dine planter. Indberet de afvigelser du finder til vores koordinator for ærter: Flemming Pedersen, Se kontaktoplysninger på foreningens webside under [koordinatorer](#).

Andre bælgplanter

Valsk bønne og hestebønne

Hangdown Holchers Frøhandel (*Vicia faba*) **FS1044** Valsk bønne som kan sås meget tidligt om foråret. Planterne bliver ca. 50-60 cm. høje alt efter forholdene. Mange bælg som hænger ved modenhed. Bønnerne er mellemstore og lysegrønne. Indkøbt i begyndelsen af 70'erne i Holchers Frøhandel, men stammer fra Dæhnfeldt. Vær opmærksom på at der er flere udgaver af Hangdown. Adoptionsort.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Nekrassow Fava (*Vicia faba*) **FS0253** 90 cm høje planter, sort/hvide blomster, korte bælg. Sorte bønner. Godt udbytte. Arvesort siden ca. 1930 hos en volgatysk familie nær Omsk i Sibirien - medbragt fra den lille by Nekrassow (opr. Norga) ved Volga-floden, grundlagt i 1767, hvorfra efterkommerne af de tyske bønder blev tvangsflyttet under Stalin. Adoptionsort.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Sojabønne

Fiskeby V (Holschers Frøhandel) (*Glycine max*) **FS0256** Nem afgrøde; udbyttet afhænger af såtidspunkt. Kan blive stående lige til frosten, hvorefter de tørre bønner høstes. Kan også høstes grønne til Edamame. De tørre bønner anvendes til sojamelk, spirer eller tofu. MJ, der har dyrket Fiskeby siden 1983, har frøene fra Holschers Frøhandel i Vordingborg. Fiskeby V er stadig i handelen, eksempelvis hos Impecta, men ligner ikke foreningens Fiskeby V – så vær opmærksom på, at Fiskeby V med forskellige oprindelser ikke bliver blandet sammen. Adoptionsort.

Udbydes af: **90 (f), 757 (f)**

Foto: Merete Juul

Kuromame / Hokkaido Black (*Glycine max*) **FS0257** Sort sojabønne, der oprindelig kommer fra den nordjapanske ø Hokkaido. Opr. SESAM, de svenske frøsamlere. Bønnerne, der er lidt sødere end de grønne, serveres i sød sauce som en del af den traditionelle japanske nytårsmåltid.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Øvrige bælgplanter

Gotlandslins (*Vicia lens syn. Lens culinaris*) **FS0329** Småfrøet brunlig-grønlig linse. Lille plante. Skal have støtte, f.eks. gro sammen med kornart. Fra NGB via SESAM.

Udbydes af: **207 (f)**

Foto: Hanne S. Christensen

86 g høstet på 2 m.
Sået 20.4.22 høstet 4.8.22

Kikært, Lofthouse (*Cicer arietinum*) **FS0912** En sortsblanding lavet af "fri forædler" Joseph Lofthouse. Kikærter er stærkt selvbestøvende, så det er ikke en krydsning af flere sorter, altså ikke egentlig en "landrace", men en blanding af rene sorter. Senere års indhold vil variere, afhængigt af hvilke sorter, der er bedst egnede hos avleren. Kikærter er normalt meget svært at dyrke i en dansk sommer, men denne blanding klarer sig fint.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Pralbønne, Black coat runner bean (*Phaseolus coccineus*) **FS0553** Meget flot pralbønne fyldt med mørkerøde blomster. Den har store sorte bønner. Oprindeligt fra Sarah og Andrew fra Oregon (Seed Ambassadors).

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Lila Towle

EFTERAFGRØDEPLANTER

Blodkløver (*Trifolium incarnatum*) **FS1311** Blodkløver er først og fremmest en efterafgrøde/miljøplante/grøngødningsplante. Hvis den sås som efterafgrøde blomstrer den først det følgende år. Hvis den sås i april, blomstrer den i juli. Blomsterne tiltrækker bier og sommerfugle. De purpurrøde blomster er også fine i buketter.

Udbydes af: **9 (f)**

Bukkehorn, blå (*Trigonella caerulea*) **FS0822** Enårig 50-90 cm høj bælgplante med små knipper af stålblå blomster. Frøene dufter af karry. Har tidligere været anvendt som både foderplante og lægeplante, og i ostefremstilling i Alperne. Kan muligvis have en fremtid som grøngødningsplante – mellemafgrøde. Kommer oprindeligt fra Københavns Botaniske Have.

Udbydes af: **640 (f)**

Cicerchia (*Lathyrus sativus*) **FS0884** Cicerchia (italiensk), Chickling pea (engelsk). Frøene minder lidt om valske bønner. Den er meget velsmagende og har været anvendt som basisføde rundt om i verden, men er faktisk let giftig, hvis man spiser den i større mængder over flere uger. Disse frø stammer oprindeligt fra en pose indkøbt til konsum, men jeg anvender den som grøngødning. Kraftig buskende, ca 50 cm høj.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Süsslupinen Gulzower Blaue (*Lupinus angustifolius*) **FS0707** VIR LAM1614. Smalbladet lupin. Blomst hvid med violet anstrøg, kraftigt voksende, 110 cm høj lupin med tendens til at vælte.

Skulle have lavt indhold af bitterstoffer i frøene (sød-lupin). Glimrende grøngødningsplante. Stammer oprindeligt fra DDR, via den russiske genbank VIR. Kun til nogen, der vil være adoptanter.

Udbydes af: **90 (f)**

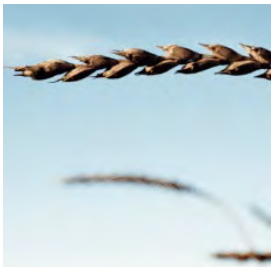
Foto: NO Crossland

KORN OG LIGNENDE

Hvede og beslægtede (*Triticum* arter)

Emmer, hvid (*Triticum turgidum*) **FS0270** Smagfuld oprindelig hvedesort. Er oprindelig opstået ved krydsning mellem enkorn og gedeøje (regner man med).

Udbydes af: **144 (f)**

Oprindelig dansk spelt (*Triticum aestivum* subsp. *spelta* syn. *Triticum spelta*) **FS0987**

Den eneste tilbageværende oprindelige danske speltsort - speltsorter dyrkede i Danmark i dag er importerede. Sorten er uden stak, og kan dyrkes både som vårspekt og vinterspekt. Indsamlet af en af Nikolaj Vavilovs russiske ekspeditioner i 1928 - og har ligget i den russiske genbank VIR indtil 2009. Udvalgt fra genbank-accession VIR23291 af Anders Borgen.

Udbydes af: **144 (f)**

Foto: Anders Borgen

Xinchan ris (*Triticum turgidum* subsp. *polonicum* x *T. aestivum*) **FS0991** - Eller uighurisk nøgenspelt, ørkenhvede.

Hvedeart tidligere dyrket i det vestlige Kina, findes nu kun i genbanker. Har meget store kerner ligesom Kamut. Anders Borgen har krydset den med almindelig hvede samt nøgenspelt og udvalgt afkom, som ligner den oprindelige art, da den i ren form meget vanskeligt kan dyrkes i vort fugtige klima. Minder om en spelt med højt glutenindhold og udmærkede bageegenskaber.

Udbydes af: **144 (f)**

Øvrige kornarter

Amarant, Hopi Red Dye (*Amaranthus* x sp. (*A. cruentus* X *A. powellii*)) **FS0330** Mørkt blodrøde blade, stilke og frugtstande. Dyrkes mest for frøene, men bladene er også spiselige. Gammel sort fra Hopi indianerne. Vi har fået den igennem Seed Savers Exchange.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: NO Crossland

Boghvede, Emka (*Fagopyrum esculentum*) **FS0280** Frodig, mørkfrøet boghvede. Lidt uensartet modning. Tetraploid. Sorten har været vurderet i landsforsøgene i 1989, og kom ud som en af de bedste sorter til dyrkning under danske forhold. Fra Center for Biodiversitet.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Christinas hobbymajs (*Zea mays*) **FS1243** Stort udbytte af farverige mel-majs, som du kan lave det mest smagsfulde og mættende majs mel ud af. Du kan sortere dit udbytte i farver, og lave "rene" mel farver, eller bare blande dem alle og bage. Når du maler disse kerner, får du den mest vidunderlige majs mel duft, du aldrig har oplevet før. Oprindeligt kerner fra en frøsamler, forskellige blandet sammen. Der er også krydset alm. suktermajs ind (uundgåeligt i en nyttehave) men melmajsens gener er stærke. Du genkender suktermajs kerner ved at de er helt runken/indtørret, hvorimod mel-majs er 'fyldte'.

Meget nem at dyrke, gav godt udbytte i 2024, selvom regn og kulde betød at de kom sent i gang.

Udbydes af: **1792 (f), 129 (f), 151 (f)**

Foto: Christina A J

Midsommerrug (*Secale cereale*) **FS0488** Specielt god til halmflette-arbejder. Sås 1. juli med 1/3 rug, 1/3 vikke (f.eks. vintervikke) og 1/3 havre (volumen-dele). Afgrøden slås til foder eller grøngødning i september, og den følgende sommer er der fin rug til halmarbejder, så snart der er dannet aks. Ellers er der moden rug i midten af august. Kan også bruges til flettearbejde som helt moden, blot skal stråene udblødes i vand ca. 1 døgn før brug. Stort udbytte, men små kerner, sorten er nem at tærskes. Den kan både koges som ris eller anvendes til brød. Opr. Børge Jensen, Vestfyns Hjemstavnsgrd.

Adoptionsort.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Nøgen havre, Terra Hulless (*Avena sativa*) **FS0269** Nøgen havre, tidlig og siges at være den bedste af typen. Pænt udbytte. Frodig og sund havre, som man nemt kan tærskes i hånden. Bruges til gryn eller som hele kerner i brød. Opr. Fra Seed Savers Exchange (SSE) i USA.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

BÆRBUSKE

Jordbær

Senga Sengana (*Fragaria x ananassa*) **FS0517** Sort fra min tidligere "nyttehave" – i øvrigt af ukendt oprindelse. Men det er rimeligvis denne sort. Et fortrinligt spise- og syltebær.

Udbydes af: **144 (v)**

Ribs, solbær og stikkelsbær (Ribes arter)

Futurum (*Ribes rubrum*) **FS1008** Har meget mørke bær som er lidt mindre end hos de røde ribssorter. Som modne er de søde nok til at være behagelige at spise rå direkte fra busken. Oprindelse: stiklinger fra en klonsamling på Dansk Landbrugsmuseum (dertil efter sigende fra Pometet).

Adoptionsort.

Udbydes af: **207 (v)**

Foto: Hanne S. Christensen

Perleribs (*Ribes rubrum*) **FS1212** Lyse ribs med røde lodrette striber. Planterne er ikke så kraftige i væksten og frugtsætningen er også mindre end på alm. røde ribs. Oprindelse: Stikling givet af Landbrugsmuseet Gammel Estrup. Der er et antal stiklinger i udbud til foråret.

Udbydes af: **207 (v)**

Foto: Hanne S. Christensen

Stikkelsbær fra Enslev (*Ribes uva-crispa*) **FS1399** Gammel stikkelsbær med søde gule behårede bær. Tidlig moden. Fra min svigermors barndomshjem i Enslev på Norddjurs.

Udbydes af: **144 (f)**

FRUGTTTRÆER

Figen

Figen (ukendt sort) (*Ficus carica*) **FS0914** Af Brown Turkey-typen. Hårdfør, velegnet til det danske klima. Meget højtydende. Moderplanten vokser frit op ad sydmur (i Sønderjylland). Oprindelse: Har haft den som stueplante da jeg boede i lejlighed, navneskiltet var ikke så vigtigt dengang.

Udbydes af: **5 (v)**

Foto: Mette Juhl Petersen

MEDICIN-, DUFT- OG FARVEPLANTER

Benediktinertidse (*Centaurea benedicta syn. Cnicus benedictus*) **FS0345** Enårig kurvblomst med gule blomster. Gammel klosterplante, tidligere anvendt medicinsk.

Udbydes af: **90 (f), 96 (f)**

Foto: NO Crossland

Farvegåseurt (*Cota tinctoria syn. Anthemis tinctoria*) **FS1260** En finløvet plante med gule kurvblomster og en fin, krydret duft. 30-50 cm høj. Blomsterhovederne bruges til at farve med, men giver ikke den allermest holdbare gule. Er også fin i buketter og god til insekter. De enkelte planter er ret kortlivede, men selvsår villigt, så er man ikke for hård med hakken, har man masser af planter i mange år. Lang blomstringstid. Frø opr. fra Chiltern Seeds.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Kanarisk hjertensfryd (*Cedronella canariensis*) **FS1045** Halvhårdfør busk, højde 1-1,2 m. Eget både som pottedplante og i haven, men skal graves op inden frosten kommer og overvintres køligt og frostfrit. Bladene har en aromatisk moskus/citronkamfer duft, velegnet til urtete, duftblandinger og cremer.

Udbydes af: **757 (f)**

Katteurt, almindelig (*Nepeta cataria*) **FS0491** Dette er simpelt hen kattenes katteurt nr. et. De elsker planten både i haven, som tørret drys og i legeting, som overgår så at sige alle købte 'catnip' produkter. Opr. købt hos Frøposen.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Kirsten Hedegaard og katten Frede

Lægealant (*Inula helenium*) **FS0348** Gammel lægeplante. I middelalderen også kendt som Sankt Ellens rod. Bliver høj og statelig. Var i antikken både lægeplante og køkkenurt. Kunne afsløre forfalsket honning. I middelalderen blev den spist kandiseret. Kan ikke mere anbefales at spise, da mange bliver allergiske overfor den.

Udbydes af: **129 (f)**

Foto: Søren Holt

Parakarse (*Acmella oleracea*) **FS0821** Kaldes også tandpineplante. Varmekrævende, krybende lægeplante med kuglerunde gule/røde blomster. Bruges som desinficerende og stimulerende for immunforsvaret. Blade og blomster som te eller tinktur. Kan spises rå i salater men virker bedøvende i munden.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Skarleje (*Salvia sclarea*) **FS0389** Kaldes også broget salvie eller muskatsalvie. Står med grågrøn bladrosset første år. Overdådig blomstring de følgende år på en meter høj stilk med smukke lys-rosa og blå nuancer. Planten bliver som regel kun 3-4 år, men den er god til at leve videre ved selvsåning.

Aromatisk plante. Tidligere lægeurt. Opr. Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Gitta Olesen

KRYDDERURTER

Krydderløg (bladene anvendes) (*Allium* arter)

Pibeløg

Ludmillas (*Allium fistulosum*) **FS0512** Denne stammer fra en privat have i Irkutsk, Sibirien. Den er langt mere variabel end pibeløg plejer at være, ligner nærmest en krydsning mellem pibeløg og Altailøg, som vokser vildt i området.

Udbydes af: **47 (f)**

Foto: NO Crossland

Pibeløg, uden sortsnavn (*Allium fistulosum*) FS0561 Sås forår. Flerårigt løg med tykke hule blade, der bruges som purløg. Står med grønne blade allerede fra februar-marts, og kommer før purløg. Stor dekorativ blomst i juli-august. Flere oprindelser.

Udbydes af: **9 (f), 5 (f)**

Foto: Anders Bech

Øvrige krydderløg (*Allium* arter)

Kinaløg, Kinapurløg (*Allium tuberosum*) FS0864 Tynde, flade blade med en sød, svag hvidløgssmag; bruges som purløg. Blomstrer meget senere end almindelig purløg - ca. juli med hvide blomster, der kan bruges som pynt i salater. Dekorativ. Oprindelse - Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Nikkende løg (Purpur kinaløg) (*Allium nutans*) FS0326 Sød, saftig og mild løgsmag, bruges som purløg.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Seiersløk fra Vestvågøy (*Allium victorialis*) FS0328 DNA-analyser peger på at planten er indført til Lofoten i vikingetid. Bladene smager af hvidløg, og bruges i madlavningen på samme måde som ramsløg. Var i middelalderen omgivet af megen overtro. Den beskyttede soldaten i krig, deraf navnet alle-mands-harnisk. Løget sættes ret dybt, ca. 10 cm. En plante, der ikke stiller de store krav. Den blomstrer i juni med smukke cremehvide blomster. Fra frø er den mindst 5 år om at blive en fuldvoksen plante. NB: Frøene sås om efteråret, så de udsættes for kulde og fugt vinteren over.

Udbydes af: **144 (f)**

Foto: Søren Holt

Skærmpflanter

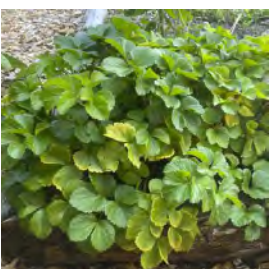
Skotsk løstilk

Skotsk løstilk (*Ligusticum scoticum*) FS0339 På dansk også kaldet "søvnurt". Arten har været anvendt som beroligende middel, men dyrkes nu som krydderurt. Minder om løvstikke i smagen, men alligevel anderledes. To- til flerårig, pæn lille skærmpolante. Kuldekimer, sås om efteråret eller så tidligt på året, at frøene får frost. Opr. Urtegartneriet.

Udbydes af: **9 (f), 757 (f)**

Foto: Anders Bech

Skotsk løstilk (Fra Steno Museet) (*Ligusticum scoticum*) FS0521 På dansk også kaldet "søvnurt". Arten har været anvendt som beroligende middel, men dyrkes nu som krydderurt. Minder om løvstikke i smagen men anderledes. To-flerårig pæn lille skærmpolante.

Udbydes af: **47 (f)**

Foto: ukendt fotograf

Sødskærm

Sødskærm, glat, fra Skovkloster (*Myrrhis odorata*) **FS0340** Lokalt kendt som spansk kørvel. Stammer fra en vild bestand i Herlufsholmskovene, ikke langt fra det gamle Skovkloster -et Benediktinerkloster, grundlagt i 1135. Denne sødskærm er glat, og er den typiske form i Sydsjælland, hvor den kan findes mange steder. Derudover findes den glatte sødskærm også ved gamle klostre i Danmark, f.eks. Esrom kloster. Smagen er mildere. Camilla Plum sagde, "mere grøntsag, end de hårede sødskærme", da hun smagte den glatte. Bruges som kørvel, men især umodne frø er elskede snacks. Sås bedst efterår, til nød tidlig forår, da frøene ellers mister spireevnen.

Udbydes af: **2860 (f)**

Foto: Søren Holt

Sødskærm, syn. aniskål, spansk kørvel (*Myrrhis odorata*) **FS0815** Kraftig flerårig plante, der dufter af anis. Vil gerne have skygge og fugtig jord. Gror forvildet nogle steder i Danmark. Bladene bruges som kørvel, f.eks. i suppe. De umodne frø har en dejlig smag af lakridsbolsjer. Kan også lægges i snaps. Skal sås i efteråret, det tidlige forår eller kuldebehandles - den behøver en kuldeperiode, helst frost, for at spire. Frøene spirer langsomt. Udbydernes planter har forskellige oprindelser. Noter for en sikkerheds skyld hvem du modtager frø af, og nævn kilden, hvis du senere vil udbyde.

Udbydes af: **47 (f), 9 (f)**

Foto: Anders Bech

Øvrige skærplanter

Bronzefennikel (*Foeniculum vulgare*) **FS1049** En imponerende og smuk flerårig anissmagende krydderurt hvis unge blade er bronzefarvede. De unge trådlignende blade bruges til fisk, supper, grønt drys eller i salater, bladskederne som grøntsag og frøene som krydderi. Kan blive 1,5-2 meter høj.

Sætter frø de fleste år og sår sig selv.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: ?

Havekørvel (*Anthriscus cerefolium*) **FS0907** Sås flere gange i løbet af foråret og sommeren. Ved såning sidst i august står den grøn hele vinteren. Velegnet til supper, salater og æggeretter. Oprindelse:

Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Løvtikke (*Levisticum officinale*) **FS0336** Uundværlig krydderi til supper, stuvninger og til at give smag til kartofler under kogning. Også god til kryddersalt sammen med andre krydderurter.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Aners Bech

Persille, Christiansø (*Petroselinum crispum*) **FS0642** Havepersille, som gror forvildet og tilsyneladende helt naturaliseret på Christiansø. Ligner en krydsning mellem kruset og glatbladet persille. Smager anderledes og mildere end både en almindelig glatbladet persille og kruspersille. Bladene er mindre end hos andre glatbladede sorter og mere fligede. Den overvintrer godt og er tidlig. Indsamlet før 2010.

Udbydes af: **90 (f), 642 (f), 5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Snitselleri Zwolsche Krul (*Apium graveolens*) **FS1050** Snitselleri ligner bredbladet persille, men smager af selleri. Anvendes på samme måde som persille, klippes eller snittes fint og drysses på maden. Den er hårdfør og nem at dyrke. Den overlever som regel den danske vinter og leverer frisk grønt hen over vinteren. Snitselleri er to-årig og går i blomst og frø andet år.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Læbeblomstrede

Indianermynte, almindelig (synonym anisisop) (*Agastache foeniculum*) **FS0806**

Flerårig plante med meget kraftig lakridsduft og violette blomster med meget nektar. Blomstrer september. Op til 60 cm. Oprindelse Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Isop (*Hyssopus officinalis*) **FS1292** En stedsegrøn og flerårig krydderurt, som tiltrækker bier og sommerfugle. Som krydderurt til kraftige kødretter. En isop-te tager hæshed, en øm hals og virker også mod hoste.

Sås på blivestedet tidlig forår. Blomsterfarven er blå. Der findes også rosa- og en hvidblomstre sort. De udbudte frø er af den blå isop.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Moldavisk Dragehoved (*Dracocephalum moldavica*) **FS1317** Dragehoved er en fortræffelig te-plante, men også en smuk sommerblomst, der pynter som kantplante i køkkenhavebedet. Den benævnes også som 'Tyrkisk citronmelisse'. Den har citronduftende blade og smukke blå læbeblomster. Kan sås inde i marts-april og senere plantes ud. Kan også sås på stedet i maj. Etårig.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Anders Bech

Rosenmynte, skovbjergmynte (*Clinopodium grandiflorum* syn. *Calamintha grandiflora*)

FS1225 20 cm høj velduftende plante med ovale, tandede blade og lyserøde læbeblomster i i juli-august. Planten har mynteduft og -smag. Let krybende vækst. Formeres fra frø eller ved roddeling. Blade og blomster gode i te og blomsterne kan pynte salat og desserter.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Korsblomstrede krydderurter

Karse, havekarse og vinterkarse (*Lepidium* og *Barbarea* arter)

Havekarse, Dansk Landrace (*Lepidium sativum*) **FS0656** Almindelig karse; hurtigt modnende sort, produktiv. Indendørs giver den flotte mørkegrønne kimplanter til smørrebrødet. Kan også dyrkes i haven. Den bliver 0,5-1 meter høj og har stærke blade, der bruges i salat. Kan sås tidligt om foråret, og giver udbytte hele forår og sommer. En oprindelig dansk sort indgået i den russiske genbank VIR i 1965. Repatrieret af frøsamler Rune Bjerremand. Adoptionsort.

Udbydes af: **90 (f), 96 (f), 640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Havekarse, græsk (*Lepidium sativum*) **FS0050** Stiv vækst, dekorativ, velsmagende og rig på vitaminer. Planten anvendes i kimstadiet, men lader man den vokse kan man nemt samle frø.

Udbydes af: **47 (f)**

Foto: Gitta Olesen

Vinterkarse, langskulpet (*Barbarea verna*) **FS0059** Egentlig en vild plante med kraftig karsesmag. To-årig. Vinterkarse er meget kuldetolerant og vokser også i vinterhalvåret. Man kan derfor høste friske blade gennem hele vinteren - og resten af året. Blade kan bruges i salater og som grønt drys. Planten sår sig selv. Forskellige oprindelser.

Udbydes af: **47 (f), 9 (f), 640 (f), 757 (f)**

Foto: Brian Krause

Øvrige korsblomstrede krydderurter

Lægekogleare (*Cochlearia officinalis*) **FS0868** Kaldes også skørbugsurt på grund af det store indhold af C-vitamin. To-årig urt med en skarp smag af peberrod og sennep. Små runde/hjerteformede blade. Sås midtsommer og står grøn hele vinteren. Brug den i salatskålen, til rødbeder og i urtesmør. Oprindeligt fra Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Løgekarse (*Alliaria petiolata*) **FS0368** Toårig korsblomstrende urt. Bladrosetterne står grønne i den kolde årstid. Tidligere lægeplante. Med NOMA og ny nordisk mad er den kommet til ære igen som en gourmet-grøntsag. Blade og blomster anvendes i salat, eller som drys i stedet for purløg eller persille.

Udbydes af: **9 (f), 5 (f), 60 (f)**

Skulperadise/ræddike, Münchner Bier (*Raphanus raphanistrum subsp. sativus syn. Raphanus sativus*) **FS0814** En klassisk efterårs/vinterræddike af "rat tail" typen, som også kan dyrkes om sommeren. Planten bliver ca. en meter høj, og producerer en mængde skulper, der spises umodne. Smagen er en mild radisesmag. I virkeligheden er det skiver af den lange hvide milde rod, der spises i Sydtykland sammen med øl - mens der er tradition i England for kun at spise skulperne. Roden kan også syltes eller svitses. Forskellige oprindelser.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Lila Towle

Sort sennep, Vestfyns hjemstavngård (*Brassica nigra*) **FS0303** Anvendes til fremstilling af sennep, eller som hele korn som krydderi, eks. mild peber, der smager godt på en tomatmad mm. Efterhånden dyrkes den ikke mere herhjemme. Sort sennep indsamlet af Børge Jensen på sin gårdsplads på "Overgaard", Langsted ved Tommerup, rimeligvis forvildet fra ældre tids dyrkning, senere dyrket på Vestfyns Hjemstavngård på museumsmarken. En bevaringsværdig sort som vi skal passe på. Ret små frø og vanskelig at tærsk. Adoptionsort. NB: Vi mangler en adoptant til denne sort - kontakt koordinator Anders, toveanders@urtehave.dk

Udbydes af: **1071 (f)**

Foto: Merete Juul

Øvrige krydderurter

Bibernelle (*Sanguisorba minor*) **FS0906** Købt som blodstillende bibernelle, men bestemmelsen af underart usikker. Dekorativ stedsegrøn plante med rød-grønne, næsten kugleformede blomsterstande. God som kantplante. Bladene har en let agurkesmag, anvendes i salater og saucer. Har været anvendt til at stoppe blødninger og som sårheler. Forskellige oprindelser.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Epazote, Vellugtende Gåsefod (*Dysphania ambrosioides*) **FS1119** Meget kraftig krydderurt, som stammer fra Mexico, hvor den bruges til madlavning. Et heftigt indslag i krydderurtehaven, som nogle sætter stor pris på. Selvsåning må påregnes.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Estragonfløjsblomst (*Tagetes lucida*) **FS0354** (syn. lakridstageetes og mexikansk estragon) Etårig. Smuk kantplante. Forkultiveres i drivhus, har svært ved at nå at sætte frø på friland - kan overvintres i vindueskarm. Både blade og blomster bruges - har smag og duft af lakrids. God i te. Brug den også i sauce, kryddersmør, suppe, slik og dressing. Bruges under varmere himmelstrøg som estragon.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Kirsten Hedegård

Lakridsrod (*Glycyrrhiza glabra*) **FS0904** Køn ærteblomstret plante med lilla blomster. Det er roden, der anvendes – høstes efter to-tre års vækst. Oprindelse Frøposen.

Udbydes af: **757 (f)**

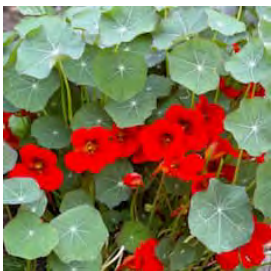
Sortkommen (*Nigella sativa*) **FS1287** Nigella sativa er den "ægte" Nigella, hvis frø er spiselige og bruges som krydderi på naanbrød og andet bagværk. Sås april- maj. Planten får smukke hvide blomster med et let anstrøg af lyseblåt. Når blomsterne visner danner de smukke frøstande. Lad disse tørre helt ind, og tag frøene ind i husholdningen.

Udbydes af: **9 (f)**

SPISELIGE BLOMSTER

Spiselige sommerblomster (1- og 2-årige)

Sommerblomster, der især kendes for deres spiselige blomster, findes under forrige afsnit, Krydderurter.

Blomsterkarse, Empress of India (*Tropaeolum majus*) **FS0863** Denne sort er kompakt i væksten og løber ikke. Smukke rød-grønne blade og røde blomster. Etårig, frostfølsom. Gror i muldjord i sol. Blomstrer juni-oktober. De spiselige blomster er rige på C-vitamin, og har karsesmag. De er flotte som pynt på salat. Bladene kan også spises.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Dusksalvie (*Salvia viridis*) **FS1288** Dusksalvie er en et-årig salvie med smukke blomster. Blomsterne findes i farverne blå-lilla, rosa og hvid, og der tilbydes her et mix af de tre farver. Sås på blivestedet fra april. Buketter af dusksalvie holder længe i vasen. Blomsterne er også spiselige og kan drysses over salaten eller anden mad.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Mette Badenski

Mauretansk katost (*Malva sylvestris*) **FS0862** Flerårig (men kortlivet). Meget smuk katost med mørke rødviolette blomster. Sås om foråret på blivestedet, foretrækker mager jord og fuld sol.

Kronbladene pynter i en salat. Forskellige oprindelser.

Udbydes af: **47 (f), 9 (f), 757 (f)**

Foto: NO Crossland

Tangerine Gem ("appelsintagetes") (*Tagetes tenuifolia*) **FS0816** En navngiven sort af "appelsintagetes". Etårig. Bedst at forkultivere i drivhus el. vindueskarm. Kan evt. sås direkte ud. Flot som "hæk" (kantplante) i køkkenhaven. Spiselige, citronduftende, orange små blomster. Kan drysses som pynt på salaten, eller som pynt på en kage.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

To-årig natlys (*Oenothera biennis*) **FS1217** Kaldes også klokken-otte-blomst, da blomsterne springer ud omkring klokken otte om aftenen. En dekorativ gammel haveplante med velduftende, cremegule blomster, 60-100 cm høj. Første år dannes en flad bladros og andet år skyder blomsterstænglen op. Frøene er en vigtig kilde til udvinding af gammalinolensyre, der ser ud til bl.a. at kunne forebygge hjerte-/ karsygdomme. Første års rødder blev tidligere brugt som en grønsag (kogt), og de unge blade og skud som salat. Blomsterne kan også spises. Oprindelse: Frøposen.

Udbydes af: **47 (f)**

Foto: Indstik arkiv

Aftenstjerne

Aftenstjerne, natviol (*Hesperis matronalis*) **FS1017** Smuk velduftende lyslilla blomst, god i flokke i den lidt vilde have, god insektplante. Blomsterne er spiselige og blandt dem, der ligefrem kan sælges til restauranter.

Udbydes af: **9 (f), 5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Metas natviol (*Hesperis matronalis*) **FS0558** Frøene er fra en gammel have på Samsø. Denne vidunderlige phloxlignende to-årige blomst har bevaret sig selv i mange gamle samske bondehave. Den optræder i alle nuancer mellem næsten hvid og violet. Den finder selv nye ydmyge steder i udkanterne af have og gård. Kan blive meget stor og flot ved kærlig pleje. Blomstrer i juni, hvor den – især om aftenen – udsender en himmelsk duft. Blomsterne kan spises.

Udbydes af: **96 (f), 640 (f)**

Foto: Gitta Olesen

Spiselige stauder

Artiskok

Serridslevgaard Grex (*Cynara scolymus*) **FS1378** Gammel dansk artiskoksort med bedre vinterhårdførhed. Serridslevgaard har været klonet siden da, hvilket formentlig har begrænset dens spredning. Jeg vil gerne fremavle en vinterhårdfør artiskok der kan frøformeres. Frøene her er F1 af Serridslevgaard sandsynligvis krydset med andre sorter i samme nyttehavedforening.

Udbydes af: **2860 (f)**

Stokrose og katost

Lægestokrose (*Althaea officinalis*) **FS1048** Grågrønne, bløde, fløjsagtige blade, sart lyserøde blomster på høje stilke, typisk op til 150 cm. En smuk gammel lægeplante og hårdfør staude. Stort set alle dele er spiselige og bla. velegnet til slimløsende urtete. Også insekter nyder godt af de talrige blomster.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: ?

Lægestokrose, rosa (*Althaea officinalis*) **FS1386** Mere intens rosa blomster og lidt kraftigere vækst, end arten. Kan være krydset med den almindelige, men hidtil har alle frøplanter lignet moderplanten. Opr. Krydderurtehaven, Plougstrup Gl. Skole.

Udbydes af: **129 (f)**

Foto: Søren Holt

Moskuskatost (*Malva moschata*) **FS0861** Sås om foråret på blivestedet, foretrækker mager jord og fuld sol. Smuk som kantplante. Flerårig, op til knap en meter høj. De smukke hvide og rosa blomster gør sig flot i buketter. Kronbladene kan bruges til at pynte salat, desserter mv. Bladene spises rå eller dampede som bladgrønt.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Stokrose (*Alcea rosea*) **FS1016** Havestokrose er en smuk og nem staude som bier og sommerfugle elsker. Kan med fordel sås direkte ud på voksestedet nu og vil spire næste forår. Min blanding er alt fra cremefarvet over diverse lyserøde/cerise varianter til dyb sortlilla.

Udbydes af: **5 (f)**

ANDRE NYTTEPLANTER

Spindehør, Margareta (*Linum usitatissimum*) **FS0662** Sorten indgår i POM (Program for odlat mångfald). Høj, ugrenet spindehør forædlet af Svalöv og på markedet i 1951. Vi har fået sorten fra SESAM.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

PRYDPLANTER

Sommerblomster (1- og 2-årige)

Morgenfrue (*Calendula* arter)

Agermorgenfrue fra Cortona (*Calendula arvensis*) **FS0006** Meget mindre blomst end *C. officinalis*, gul-orange. Lidt ranglet vækst, spinkel, 20-30 cm høj. Blomstrer flittigt og længe. Opr. Indsamlet i Cortona, Umbria, Italien i 2002. Fundet på en græseng, mellem sparsom nåletræsbevoksning ret højt oppe i bjergene.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: NO Crossland?

Brita (*Calendula officinalis*) **FS0624** Kraftig sort. Kurven og kronbladene har samme orange farve, men er lysere ind imod midten. Indsamlet i Sverige. Opr. SESAM.

Udbydes af: **47 (f)**

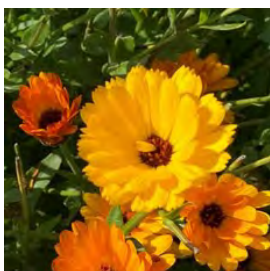
Foto: Søren Holt

fra Kew Garden (*Calendula suffruticosa*) **FS0005** Gulblomstret, enkel morgenfrue. Arten er mindre end *C. officinalis*, både i vækst og blomst. Højde 40-60 cm. Kronen 4 cm i diameter.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

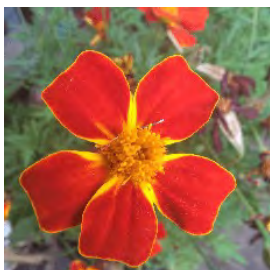

Morgenfrue (*Calendula officinalis*) **FS0003** Blanding samlet gennem mange år. Forskellige farver fra gul over orange til rødlig og mørk midte. Højden er 50-70 cm.

Udbydes af: **9 (f), 144 (f)**

Foto: Anders Bech

Fløjsblomst (*Tagetes* arter)

Ildkongen (*Tagetes patula*) **FS0318** Mørkerød og enkeltblomstrende, 60-80 cm høj alt efter jord- og gødningsforhold. Randkronerne har et tyndt gult bånd yderst. Sorten er oprindeligt udviklet af Burpee's frøfirma i USA i 1939. Vores stamme kommer fra en pensioneret praktiserende læge i Bjerringbro, som gennem mange år havde taget frø af 'Ildkongen' fra Ohlsens Enke (beskrevet hos OE som 'Ildkongen Flaming Fire'). Vi har fået frøene doneret omkring 1996, og har siden høstet og gemt frø. Adoptionsort.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Pinwheel metamorph (*Tagetes patula*) **FS0818** En af de tagetes som Seed Ambassadors medbragte hertil. Muligvis en af linjerne udviklet fra 'Frances' Choice' fra Peace Seeds i Oregon, USA - men lignende varianter er omtalt i havebøger tilbage i 1700-tallet. Planten kan blive op til ca. en meter. Blomsterne ændrer farve efter temperaturen, men er normalt et hjul af striber i rødt og gult.

Udbydes af: **90 (f)**, **96 (f)**, **1071 (f)**

Foto: NO Crossland

Øvrige 1- og 2-årige blomster

Ærteblomst, almindelig, Vild italiensk (*Lathyrus odoratus*) **FS0903** 1,5 meter høj plante med små til mellemstore violette blomster i to schatteringer, med en helt vidunderlig duft i mange meters omkreds. Ret sen, holder længe i efteråret. Meget smuk til havehegn el. lign. Opr. købt hos Frøposen for mange år siden.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Ingrid Nolde

Æselfoder (*Onopordum acanthium*) **FS0392** To-årig plante. Første år en imponerende lav roset af kraftigt kanttornede blade. Skal have meget plads til at brede sig. Andet år en op til 2,5 meter høj blomsterstand med smukke violette kurveblomster. Fantastisk plante, bliver desværre hurtigt grim efter afblomstring. Er indtil da fuld af sommerfugle. Selvsår, og helt små planter kan godt flyttes om foråret til ønsket sted. Ses hist og her forvildet. Frøene har forskellig oprindelse. 90 oplyser "den har 'altid' været i vores have"

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Almindelig fingerbøl (*Digitalis purpurea*) **FS0359** To-årig. Smuk insektvenlig plante i varierende farver fra hvid til pink. Meget giftig. Oprindeligt ikke vildtvoksende i Danmark, men naturaliseret i skovkanter og ryddepladser i skove, især i Midtjylland.

Udbydes af: **5 (f)**

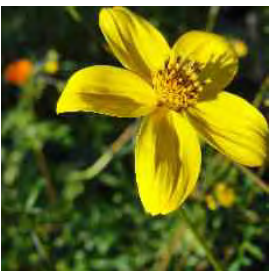
Foto: Mette Juhl Petersen

Birkesvalmue (*Papaver somniferum*) **FS1221** Smukke store lyslilla tofarvede blomster. Frøene bruges som birkes. Frøstandene er flotte i dekorationer. Selvsår villigt. Sås direkte på friland, kan sås både efterår og forår. Dækkes kun let.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Brøndsel, ampel-, fra Chelsea Physic Garden (*Bidens triplinervia*) **FS1006**

Sommerblomst i kurvblomstfamilien med gule randkroner og gul og sort kurvemidte. Talrige 3-5 cm store kurve. Højde op til 85 cm men vælter let. Fra Chelsea Physic Garden i London.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: NO Crossland

Jomfruøje (*Ursinia anthemoides*) **FS0826** Enårig, orange sommerblomst med brunlig blomstermidte og cosmos-lignende blade. Højde 40-50 cm. Fra Københavns botaniske have.
Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Judaspenge (*Lunaria annua*) **FS0499** En toårig plante, der første år sætter en stor bladros. Blomstrer andet år i april-juni med lilla blomster. Sås den om efteråret, blomstrer den tidligt det følgende forår. Bliver 40 - 100 cm høj. Dens blomster er gode i buketter og yndet af bier og sommerfugle. Planten udvikler dekorative frøstande.

Udbydes af: **757 (f), 5 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen

Matrem (*Tanacetum parthenium*) **FS1056** Kaldes også migræneurt, moderurt (Mutterkraut) og feverfew. Gammel lægeplante der kan findes forvildet. God insektplante, smuk i det vilde bed, selvsår flittigt.

Udbydes af: **5 (f)**

Pragtsnerle (*Ipomoea sp.*) **FS0827** Etårig slyngplante med store violette blomster.

Varmeelskende, klarer sig bedst i drivhus eller på en meget lun plads i haven. Fået af en bekendt.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Purpurkongelys (*Verbascum phoeniceum*) **FS1055** God insektplante, smuk i vildt bed.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Petersen

Saras løvemund (*Antirrhinum majus*) **FS0500** Fra gammel, stabil bestand fra landsbyen Gjerrild på Djursland. Farven varierer imellem hvid, gul, orange og violette nuancer. 2-årig, 20 -30 cm. Adoptionsort.

Udbydes af: **90 (f), 96 (f)**

Foto: Molly Hougaard

Blomsterløg

Albuca (*Albuca shawii*) **FS1175** Løgplante uden dansk navn. Højde op til 50 cm. Hele planten dufter af citron (andre kilder siger "ananas" om blomsten og "anis" om bladene). Blomsterne, der er samlet i en let, hyacintlignende top, er gule med grønne striber. Løget overvintres frostfrit og tørt.

Slægten er hjemmehørende i Sydafrika. Udbyder fået frø fra SESAM.

Udbydes af: **47 (f)**

Foto: Wikimedia Commons/Annie's Annuals & Perennials

Stauder

Gyldenlak

Benedictes gyldenlak (*Erysimum ×cheiri*) **FS0498** Forskellige varme farver: Rød, rødorange, orange og over i gule nuancer. Gyldenlak blomstrer normalt fra andet år, er en kortlivet staude der sår sig selv. Opr. indsamlet fra meget gammel bestand i landsbyen Gjerrild på Djursland. NB: Der mangler adoptanter til denne sort - henvendelse til koordinator NO Crossland.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

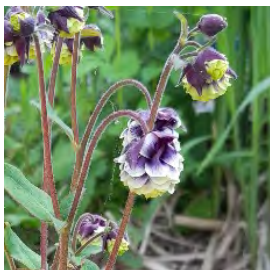

Mettes gyldenlak (*Erysimum ×cheiri*) **FS1173** Sejlivet smuk forårsblomstrende insektvenlig plante i farvevariationen gul til rustrød. Har været i min have i 15 år.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Øvrige stauder

Akeleje, Petite Pompom (*Aquilegia vulgaris*) **FS0375** Små tætfyldte blomster, nogle med hvid kant. Sortsnavn usikkert, muligvis et kælenavn. Jeg er dog aldrig stødt på denne type akelejeblostm i frøkataloger.

Udbydes af: **129 (f)**

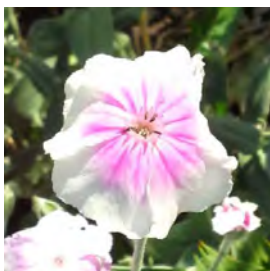
Foto: Søren Holt

Flerårig fladbælg, staudelathyrus (*Lathyrus latifolius*) **FS0315** Smuk tofarvet staudelathyrus, kraftig klatrende plante, der hurtigt kan dække et helt hegn. Dufter ikke, men god og meget holdbar i buketter. Flerårig.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Kronelimurt, Angel's Blush (*Silene coronaria*) **FS1365** Blomsten er 2-farvet hvid-lysviolet. Giver en imponerende blomsterpragt. Gror villigt fra frø, og bør have lov til at selvså.

Udbydes af: **129 (f)**

Foto: Søren Holt

PRYDBUSKE

Almindelig Blærenød (*Staphylea pinnata*) **FS1229** Fire . Fem meter høj busk/lille træ med stribet bark. Hængende, hvide blomsterklaser omkring 1. juni, senere oppustede, lysegrønne "bælge"/"blærer" (dannet af 2-3 blade), der ved modenhed bliver brune, med 1-2 spiselige frø/"nødder" i. De kan blive siddende på planten hele vinteren. Fuldt hårdfør, men kan fryse lidt tilbage. Frøene kræver frost (stratificering) for at spire. Så dem ude, evt. i potter, og lad dem stå ude til de spirer (kan evt. først ske året efter). De selvår villigt og blomstrer få år efter spiring. Jeg fik planten i 2014 af Ida, bosat på en gård v. Lindved. Der stod masser af små, selvsåede planter. Den oprindelige plante, købt i 1970'erne, skulle stamme fra en gartner i Tørring. Arten stammer fra Østeuropa.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Guldribs, Den Tidligt Grønne (*Ribes aureum*) **FS1198** Giver fortæller: "Busken bliver kaldt for "den tidligt grønne", døbt af oldemor eller nogen før hende.

Busken har oprindeligt stået i haven til "Elmegaard", en gammel bondegård i Dalbyover, Havndal. Det var givers tipoldemors fødegård (født mellem 1844 og 1850). Busken omkransede en høj som en slags lysthus. I midten var der et stort rundt cement bord.

Denne udgjorde et skel mellem 2 haver, der boede min oldemor og -far og mine morforældre. Min oldefar blev født i 1877 på gården, der var busken der også. Min mor er født i 1946 på gården. Busken var da meget gammel. Da mine oldeforældre flyttede til Havndal i 1961, flyttede et stykke af busken med. I 1972 kom et stykke af busken til mine forældre i Hald. Er i klonarkiv i Den Gamle By (2021).

Udbydes af: **144 (v)**

VILDE PLANTER

Hjertespannd (*Leonurus cardiaca*) **FS0833** Kan blive op til 120 cm høj. Den får lange aks af små lyserøde blomster. Har været brugt i folkemedicin for hjertet og antiseptiske formål. Indsamlet på Børge Jensens ejendom. Vildtvoksende i Danmark.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Klinter, almindelig (*Agrostemma githago*) **FS0835** Lyserøde blomster, 50-90 cm. Vild plante, 1-årig, hjemmehørende men sjældent i Danmark, på agerjord og ruderaler. Tidligere almindelig ukrudtsblomst i kornmarker. Frøene giftige. Formodes at have en gunstig påvirkning på kornplanters vertikale vækst. Opr. Kulturbotanisk Have i Odense.

Udbydes af: **60 (f)**

Mørk kongelys (*Verbascum nigrum*) **FS0373** Gammel lægeplante. 30-60 cm høj. Toårig. Bladene er mørkegrønne med næsten glat overflade. Blomsten gul med violet uldede støvdragere. Samlet i naturen, god insektplante.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Pindsvinkartebolle (*Dipsacus strigosus*) **FS1400** Pindsvinekartebolle er i familie med gærdekartebolle, men har en fuldstændig kuglerund blomsterstand. Den findes vildtvoksende enkelte steder i Danmark. Den tørrede blomsterstand har med lange spidse modhager kunnet bruges til at karte uld.

Planten er fundet i en fast bestand op ad en mur på Beyergården i Mårup på Samsø. Planten er to-årig, det første år dannes en fin bladros, andet år blomstrer den med en op til 2 meter høj stængel med en del forgreninger. Den tiltrækker sommerfugle og kan være et smukt indslag i naturhaven.

Udbydes af: **130 (f)**

Foto: Ingrid Nolde

Sæbeurt (*Saponaria officinalis*) **FS1063** Vild plante, 30-90 cm. Flerårig. Har store lyserøde blomster med mange kronblade. Breder sig meget med krybende jordstængler. Har tidligere været brugt som vaskemiddel. Planten er giftig.

Udbydes af: **5 (f), 144 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Stenkløver, hvid (*Melilotus albus*) **FS0830** Bliver 30-80 cm høj. Får hvide blomster, blomstrer juli-sept. Lejlighedsvis brugt som foderplante, bl.a. under navnet "sød kløver". Glimrende grøngødningsplante med meget stort og dybt rodnet, god kvælstoffiksering. Samlet i grøftekant.

Udbydes af: **60 (f)**

POTTEPLANTER

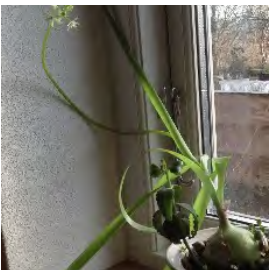
Priser på de vegetativt formerede (knlode, stiklinger, løg m.m.) varierer efter vægt og forsendelsesmetode. Spørg altid udbyderen.

Barberkost, Onsbjerg (*Haemanthus albiflos*) **FS0942** Gammeldags stueplante, der trivedes i de gamle stadsstuer med den lavere vintertemperatur. Kan sættes ud i haven omkring grundlovsdag, først i skygge, derefter gerne i sol. Kommer ind når andre sarte planter også tages ind om efteråret. Blomstrer i december-januar. Denne klon får med alderen bredere blade, end det normalt ses. Stammer fra en familie på Samsø, hvor den er arvet fra mor til datter i mange generationer. Adoptionssort, som mangler adoptant. Kontakt koordinator: charlotte.snebaek.poulsen@gmail.com

Udbydes af: **129 (f)**

Foto: Søren Holt

Kæmpefuglemælk (*Albuca bracteata*) **FS0429** Stort delvist overjordisk grønt løg, pæn bladplante. Blomstrer ved juletid, og nogle gange også i forsommeren, med diskrete grønligt-hvide blomster i et langt (op til 60 cm langt) aks. På svensk "kæmpestjerneløg" eller "lægeløg". Anvendes ifølge to svenske kilder som lægemiddel ved ardannelse, insektbid og inficerede sår, især i håndværkerhjem. Fra USA er der beretninger om at anvende knuste blade på snitsår og blå mærker.

Udbydes af: **1110 (v)**

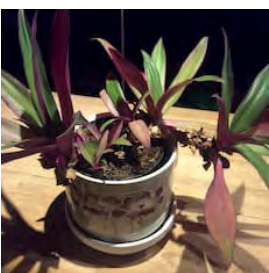
Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Leopardstilk (*Amorphophallus konjac*) **FS1108** Kommer fra udbyders nabo - Alice. En enkelt, lang, trind, plettet stængel, ca. 40 cm høj (kan blive højere, sjældent i potte) med et stærkt fingerfliget blad. Knolden kan blive ret stor. Foruden den slags giftstoffer, som findes i medlemmer af Arum-familien, indeholder den meget stivelse, og bruges i det asiatiske køkken. Men lad hellere være - det kræver mere forfinede tilberedning, end godt er. "Duften"? Som rådnende kød! Den tiltrækker ådselslevende insekter for bestøvningen. Når planten blomstrer er det bedst at stille den udenfor. Evt. skære blomsten af. Den blomstrer typisk tidligt på året. Blomsten selv er beskrevet i dens botaniske navn: En "underligtformet penis". Alice har fået planten sidst i 1970'erne, af sin søns lærer, som har den fra Botanisk Have i København.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Moses' vugge (*Tradescantia spathacea*) **FS1057** Stueplante, der har været i min familie fra først i 1960'erne, måske længere. Stammer fra tropiske områder i Nord- og Sydamerika. Slægtsnavnet kommer fra den engelske plantesamler og kongelige gartner John Tradescant den Yngre (1600-tallet), der bragte den til Europa. Bliver mere markant i farverne ved kraftigt sollys. Adoptanter efterlyses. Kontakt koordinator: charlotte.snebaek.poulsen@gmail.com

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Musehaleaks (*Peperomia obtusifolia*) **FS1004** Donor skriver: Min mormor – Alma Ljørring 1895-1985, boede i Viborg. Her har planten stået i stuen (vestvendt) hele min barndom. Min mormor har taget aflæggere af den, og senere har jeg fortsat. Adoptionsort, som mangler adoptant. Udbyderen er koordinator for denne sort.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte S. Poulsen

Nilgud, mor til tusinde (*Kalanchoe daigremontiana*) **FS1018** Sukkulente, sætter flotte småplanter langs bladene, som falder af og bliver til nye planter. Kaldes også "djævelens ryggrad" og "mexikansk hatplante". NB: Plantematerialet er på størrelse med frø, sendes derfor til frøpris.

Udbydes af: **874 (f)**

Foto: Ulla Hansen

Præstehavre (*Billbergia nutans*) **FS0717** Slægtspotteplante. Planten er ikke vanskelig – overvintres tørt og lidt køligt (den er fra ananas-familien, tropisk). Formeres ved sideskud. Blomsterknop kan anes midt i blomsten. Stammer fra donors bedsteforældres sølvbryllup i 1964. Donor er født dagen efter, og er således jævnaldrende med planten. Hun har haft den siden ca. 1977.

Adoptionsort, som mangler adoptant. Kontakt koordinator: charlotte.snebaek.poulsen@gmail.com

Udbydes af: **5 (v), 874 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Yngleblad (*Kalanchoe delagoensis*) **FS1020** Stueplante der er hjemmehørende på Madagaskar. Hedder også "mor til millioner" og "chandelier plant". Sukkulente som sætter småplanter yderst på hvert blad. Får orangerød blomster. NB: Plantematerialet er på størrelse med frø, derfor til frøpris.

Udbydes af: **874 (v)**

Foto: Ulla Hansen

Pelargonier

Anna Andersens pelargonie (*Pelargonium zonale*) **FS0515** Slægtspelargonie modtaget på Køge torv. Bladene er friske grønne. Blomsternes farve svinger med vejret mellem varm koral og kølig cyclamen. Stammer fra det nordlige Stevns. Se hele historien på Frøsamlerens hjemmeside. Stiklinger.

Udbydes af: **3735 (v)**

Foto: Søren Holt

Arne, Brogetbladet pelargonium (*Pelargonium zonale*) **FS1232** Brogetbladet pelargonie med enkle, nærmest neonlyserøde blomster. Kraftig plante med grønne blade med hvide kanter. Jeg fik den af Arne fra bestyrelsen på Hjortsvang Museum og har opkaldt den efter ham. Planten stammer fra hans mormor. Den minder til forveksling om den gamle sort 'Leamington', men om det er den samme, skal jeg ikke kunne sige.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Dorothea, Brogetbladet pelargonie (*Pelargonium zonale*) **FS1233** Kraftigt voksende pelargonie med tofarvede grønne og hvide blade og klart røde, enkle blomster. En af de frivillige v. Hjortsvang Museum, Lotte W, gav mig denne pelargonie, som hun selv havde fra en nu afdød veninde, Dorothea, der boede i Flensborg.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Hjortsvangpelargonien (*Pelargonium zonale*) **FS0705** Broget-bladet pelargonie med spinkle røde blomster. Pelargonien stammer fra donors arbejde på Amtsplejehjemmet i Brædstrup sidst i 70'erne, hvor en pårørende havde sat den på en gang, og hun der tog et skud. Sund og kraftigt voksende.

Blomsterne bliver mere falmet røde hen på sommeren. Adoptionsort.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Maria Dalgårds pelargonie (*Pelargonium zonale*) **FS0687** Peders forældres pelargonie. Peder har den fra sine forældre, der har den fra Peders mormor Maria Dalgård Larsen (død 1978). Hun er født og opvokset i Karby, mellem Karby og Næså. Sandsynligvis er sorten kommet ind i familien endnu tidligere.

En opret kraftig zonalpelargonie. Lyserød og hvidlige enkle blomster. De enkelte blomster ret store. De visne blomster beholder farven.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Treldepelargonien (*Pelargonium zonale*) **FS1033** Det lokale navn er "Trelde-pelargonien". I 1894 blev Karen Emilie Jespersen (Frenderup i Odsherred) og Jørgen Rasmussen (Stouby, Bjerre Herred) gift, og fik en smuk, rød rosenknop-pelargonie. Da sønnen Hermann giftede sig med Mine Rasmussen fra Sølyst på Trelde Sande, flyttede pelargonien med. Den har siden stået i mange vindueskarne i Trelde, bl.a. på Museumsgården Kringsminde i Egeskov, en afdeling af Fredericia Museum, og indgår også i Den Gamle Bys samling af gamle potteplanter. I 2021 indgik den i Frøsamlerens database som adoptionsort.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

”Tusind tak til alle de medlemmer der har bidraget med fotos, frø, kommentarer, korrekturlæsning, tekstbokse, databaseredigering, opsætning og billedredigering!”

Forside fotos

Yderst til venstre:
I midten
Yderst til højre:

Mallorquín FS1241
Ildkongen FS 0318
Stevns FS 0243

foto: Lisa Nielsen
foto: Ingrid Nolde
foto: Merete Juul